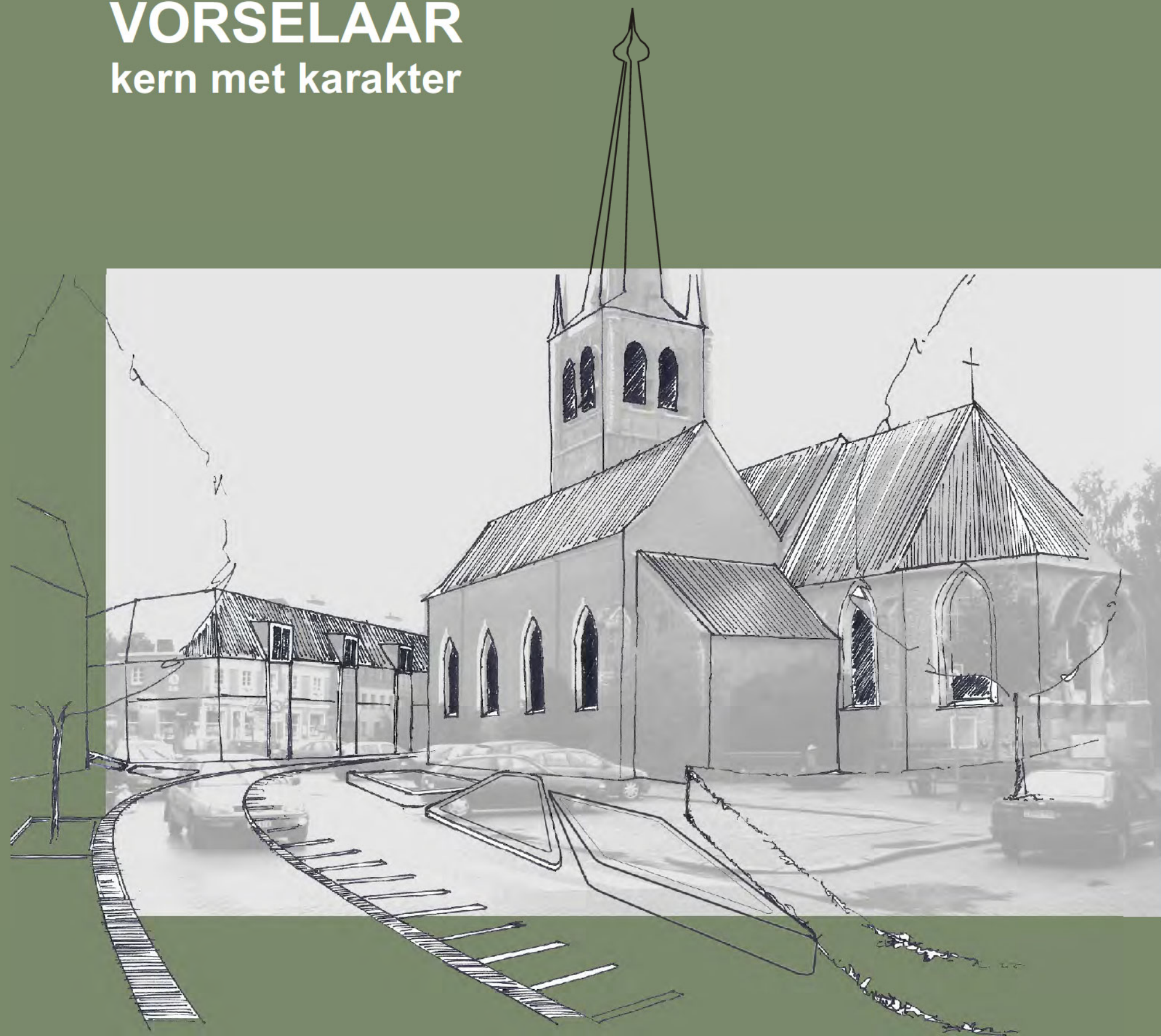

VORSELAAR

kern met karakter

Dorpskernhervorming
Open oproep 8

AANBESTEDENDE OVERHEID

Gemeentebestuur Vorselaar
Markt 14 te 2290 Vorselaar

KANDIDAAT ONTWERPER

Soresma - Orca - ipv Delft
Tijdelijke Vereniging
p.a. Britselei 23 te 2000 Antwerpen

in samenwerking met:

Technische ondersteuning:
Ontwerpbureau Carlier bvba
Bell Telephonelaan 2 te 2260 Westerlo

Kunst in de publieke ruimte:
Lotte Stoops
Via Mone Masico 70 te 00139 Rome, Italië
Lotelingenstraat 13 te 2300 Turnhout

DATUM

24 januari 2006

DORP *Aanknopingspunten*

Historiek

Karakteristiek:

KERN *Concepten en richtlijnen*

Levendige kern

Toegankelijke kern

Beleefbare kern

DEELRUIMTEN *Concepten en ontwerpschetsen*

Straatruimte

Kerkplein

Pleintjes

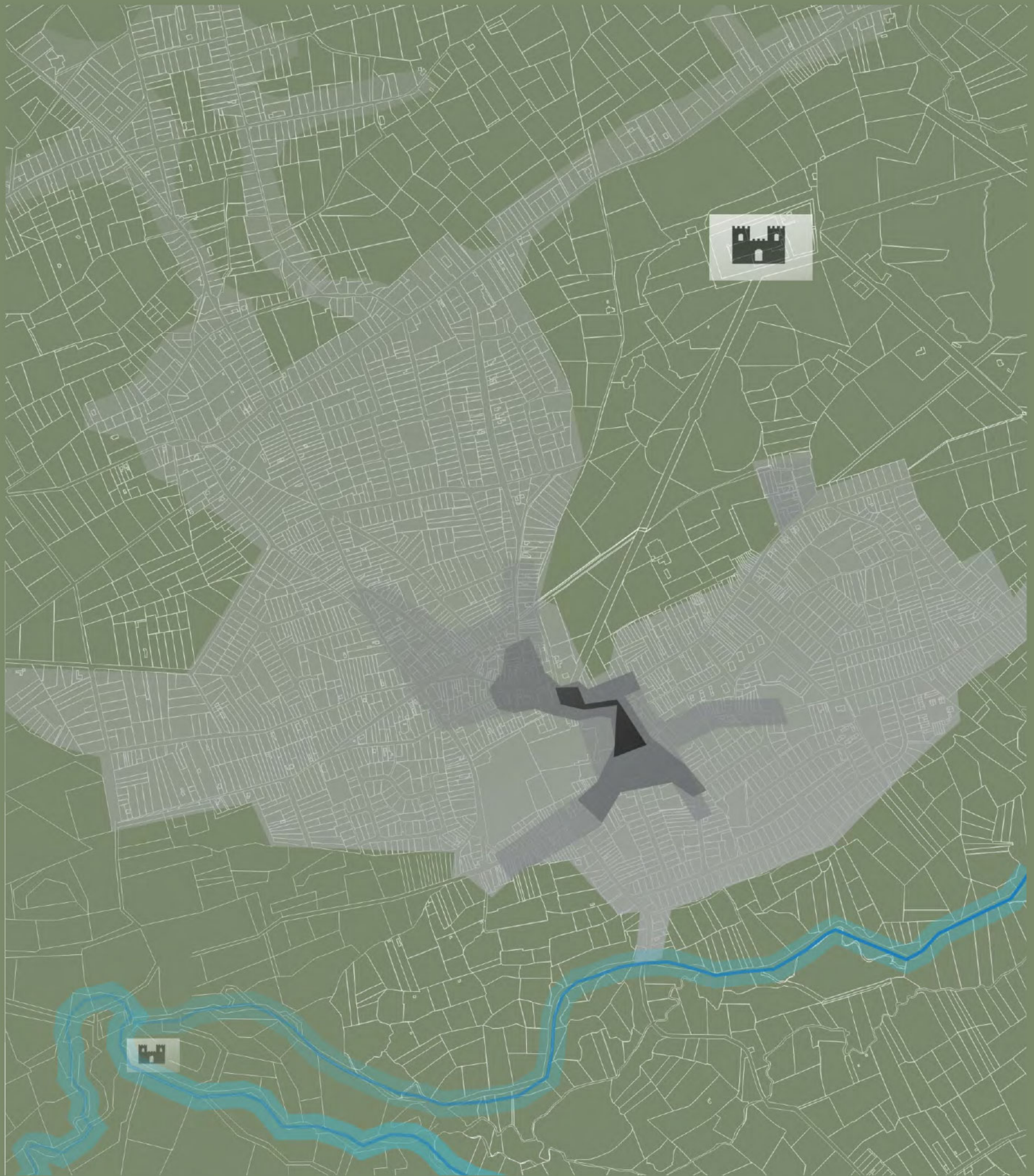
Park

MEUBILAIR *Richtlijnen meubilairfamilie*

PROCES

AANVULLING REFERENTIES

VOORONTWERP

Dorpskernhernieuwing **VORSELAAR** kern met karakter

1300

In de 13e-14e eeuw bouwen de heren van Rotselaar een waterburcht ter hoogte van een voormalige Romeinse villa, op het knooppunt van oude handelsroutes (Antwerpen-Turnhout / Keulen).

De bewoning structureert zich rond een driehoekig plein (dries) met oorsprong uit de Frankische tijd, waar het vee gedrenkt en beschermd kan worden.

1777

De burcht wordt het epicentrum van een groots kasteelbos, waarvoor zelfs een beekvallei wordt omgelegd. Drie imposante dreven structureren het geheel, waarvan de grootste voor een rechtstreekse verbinding zorgt met de al even oude kerk van Vorselaar; hier krijgt de sterke verwevenheid van wereldlijke en kerkelijke macht een ruimtelijke neerslag die doorleeft tot op vandaag.

Op dat moment is Vorselaar een autonoom agrarisch dorp, met de kenmerken van een typisch Kempische nederzetting. De nederzetting is intussen uitgebreid tot een langgerekt weefsel, met zwaartepunt ter hoogte van de kerk (eindpunt dreef). De dries is geen veekraal meer, maar krijgt er andere functies bij (rechtspraak, commerciële functie), zoals de naam 'markt' ook doet vermoeden.

1922

Met het klooster krijgt het dorp in de 19e eeuw een belangrijke bovenlokale aantrekkingspool, die de kern mee vorm geeft, los van de historische agrarische structuren.

Met de opkomst van de diamantindustrie, begint de landbouw langzaam aan belang te verliezen binnen de kern van Vorselaar. De impact van de woonfunctie neemt toe en het weefsel strekt zich uit langs de voornaamste invalssassen vanuit de omliggende kernen.

Heden

Vorselaar is vandaag een geregionaliseerd woondorp, in omvang een veelvoud van het middeleeuwse weefsel, hoewel weinig autonoom op vlak van voorzieningen. Het klooster is geëvolueerd naar een belangrijke educatieve pool van bovenlokaal belang in dit landelijke woondorp.

In het zuiden wordt de bebouwing begrensd door de valleien van Nete en Aa; in noordwestelijke richting zijn evenwel weinig fysieke barrières aanwezig, wat aanleiding was voor een sterke uitbreiding van de residentiële verkavelingen, hoofdzakelijk begrensd door kasteelbos en gemeentepark.

Besluit

Voor de contouren van het 'dorp', conform de afbakening zoals gedefinieerd in voorliggende ontwerpdracht, wordt teruggerepen naar het weefsel op de Ferrariskaart uit 1777: een langgerekte en waaivormige structuur, georiënteerd langs de belangrijkste invalssassen naar het dorp, waarin de kerk en het driesplein / marktplein centraal gelegen zijn. Iets verderop maar evenzeer belangrijk is de waterburcht, die met een lange dreef een rechtstreekse verbinding heeft met het hart van het dorp.

De speerpunten van het ontwerp verwijzen naar de historische groei van het weefsel in een groene omgeving: kasteeldorp, driesdorp, kloosterdorp en groen dorp. Zij vormen het raamwerk en geven Vorselaar opnieuw meer identiteit en herkenbaarheid. Streven naar eenheid vanuit deze vier speerpunten vormt de uitgangshouding van het ontwerp: "Vorselaar, kern met karakter".

Vorselaar 1758

Vorselaar 1840

Groen dorp

Het kasteelbos, de dreven, de heiderelicten en de bosfragmenten zijn indicaties van een groene plek temidden van nog meer groen. Daarop wijzen ook de verschillende toponiemen waarvan Vorselaar etymologisch is afgeleid: open plek in een bos, kreupelhout, stekelige brem, gaspeldoorn. De oorsprong van Vorselaar moeten we dus zoeken in een groene, bosrijke omgeving.

Behoud en ontwikkeling van kasteelbos en gemeentepark staan centraal in het ontwerp. Een groene en levendige uitloopzone voor het dorp is essentieel voor de leefbaarheid en beleefbaarheid van Vorselaar. Deze groene impuls zal via de dreef en het ontwerp voor de kerkomgeving opnieuw doordringen tot in de kern en reflecteren in het straatbeeld.

Driesdorp

Hoewel Vorselaar in hoofdzaak een residentiële invulling heeft gekregen, zijn de agrarische structuren nog duidelijk af te lezen in het stratenpatroon. De driehoekige structuur van de Frankische dries en de kaak situeren zich centraal in het dorp.

De markante driehoekige vorm is ondanks de evolutie van het autoverkeer vrijwel gaaf gebleven en krijgt, net als in het historische dorp, een centrale plek in het ontwerp. Ze zal zich bovendien herhalen aan de andere zijde van de Kerkstraat in twee driehoekige pleintjes, die vandaag voornamelijk een verkeersfunctie bezitten. Op vlak van beleving vormt de kaak een bron van inspiratie bij het uitwerken van concepten voor de publieke ruimte. De markt wordt geïntegreerd als volwaardig onderdeel van de dorpskernheroewing.

Kasteeldorp

Het behoeft geen betoog dat Vorselaar haar unieke kasteel koestert en ten volle tot zijn recht wil laten komen, ook in de dorpskern. Het is een onmisbaar element in de identiteit van de dorpskern en de herkenbaarheid van het omgevende landschap. Centraal in het kasteeldorp staan vandaag de kerk, de pastorie en de dreef die bewoners en recreanten naar de cultuurhistorische oorsprong van het kasteelbos leiden: de waterburcht, die een kilometer verderop verscholen ligt in een imposant kasteelbos.

Naast de functionele en visuele versterking van het kasteelpark zal de groene ruimte en de cultuurhistorische identiteit van het kasteelpark ook doorwerken en doordringen tot in de dorpskern, en o.a. bron van inspiratie vormen bij het ontwerp van het straatmeubilair.

Kloosterdorp

Het klooster en het scholencomplex dat er rond gegroeid is, krijgen een belangrijke plek in de kern van Vorselaar. In eerste instantie op functioneel vlak, waar de scholencluster iedere dag opnieuw heel wat dynamiek aanzuigt uit de wijde omgeving. Het draagvlak van de bestaande voorzieningen wordt verder uitgebouwd en versterkt door nieuwe gemeenschaps-voorzieningen, cultureel en toeristisch-recreatief. De diversificatie van het voorzieningenapparaat en verbreding van het draagvlak zorgen voor een dynamiek op maat van het dorp.

Verder wordt de omvangrijke groene binnenruimte van het klooster op termijn toegankelijker voor bewoners en bezoekers en wordt ze functioneel en visueel verbonden met het gemeentepark als onderdeel van het ruimer netwerk van groenelementen in en om de dorpskern.

Handel, voorzieningen, wonen

Huidige situatie

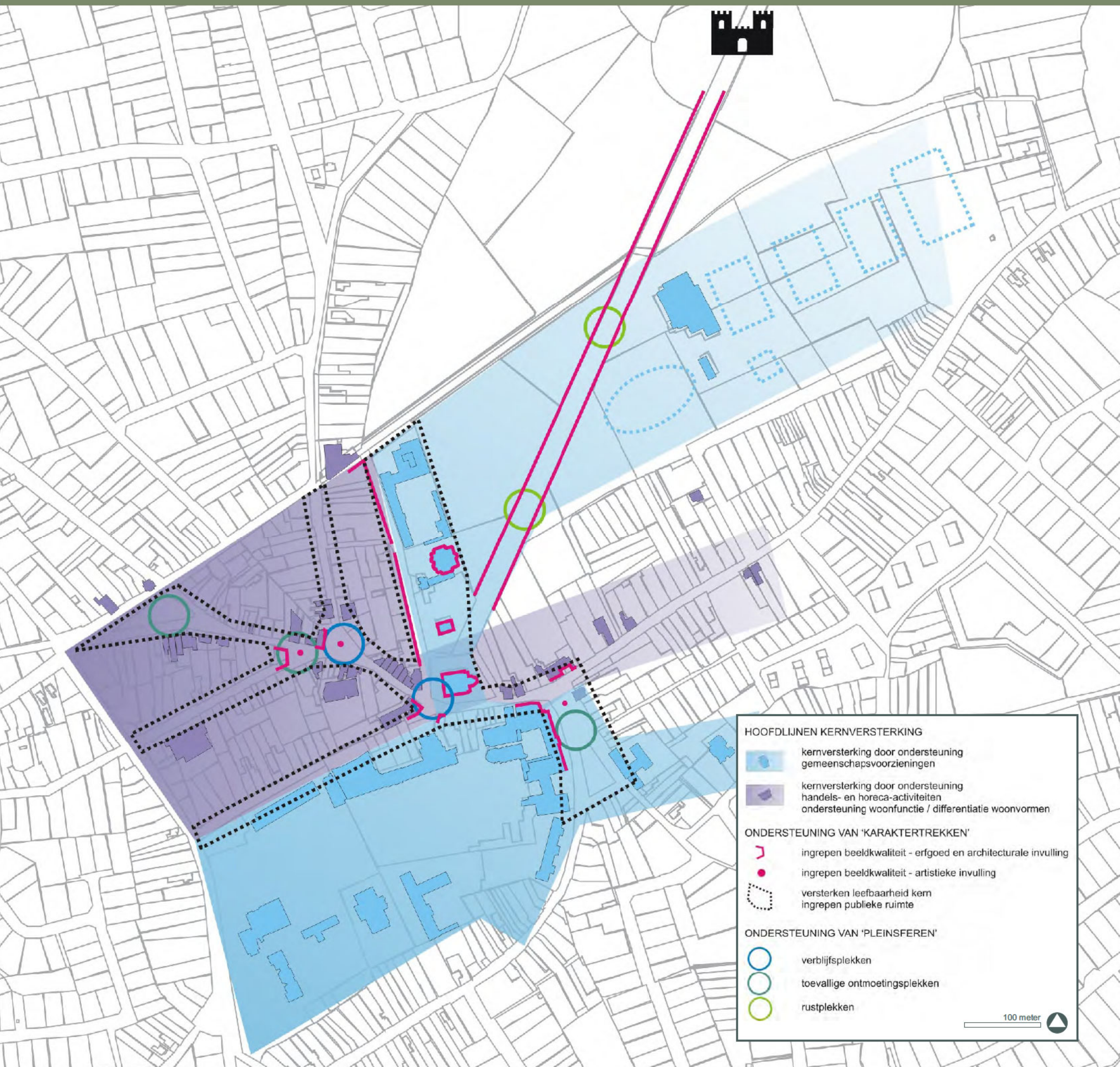
Vanuit de historische kern rond de Markt en de Kerkstraat is een kern gegroeid die vandaag vooral een verblijfs- en handelsfunctie heeft en voorzieningen van een bovenlokaal niveau in zich draagt. Het Kardinaal Van Roey-instituut is hierin de belangrijkste cluster: de studenten zorgen in de schoolperiodes voor een dynamiek die zich onder meer laat gevoelen op vlak van horeca, mobiliteit en parkeerdruk.

Daarnaast heeft Vorselaar een kerngebied met heel diverse woningtypologieën, waar de nood aan meergezinswoningen en hogere woningdichtheden zich veruitwendigt in tal van bouwprojecten, welke niet altijd op een kwalitatieve manier ingevuld worden.

Doelstellingen

Het bestaande voorzieningenapparaat van enerzijds gemeenschapsvoorzieningen en anderzijds handels- en horeca-activiteiten moet versterkt worden. Daarbij wordt gestreefd naar voldoende dynamiek op alle tijdstippen: overdag én 's avonds, tijdens de weekdays én weekends en vakantiedagen. De kern moet levendig zijn voor bewoners en bezoekers.

Een levendige kern heeft nood aan een voldoende groot aantal bewoners. Waar mogelijk wordt verweving van wonen en gemeenschapsfuncties of andere functies (bvb. zakelijke dienstverlening) vooropgesteld. Daarbij dient een voldoende groot en gedifferentieerd woningaanbod gestimuleerd te worden, dat op vlak van dichtheid een duidelijk onderscheid maakt tussen de levendige kern van Vorselaar, en de weinig dense 'woonlobben' die er de voorbije decennia rond gegroeid zijn.

HOOFDLIJNEN KERNVERSTERKING

- kernversterking door ondersteuning gemeenschapsvoorzieningen
- kernversterking door ondersteuning handels- en horeca-activiteiten ondersteuning woonfunctie / differentiatie woonvormen

ONDERSTEUNING VAN 'KARAKERTREKKEN'

- ingrepen beeldkwaliteit - erfgoed en architecturale invulling
- ingrepen beeldkwaliteit - artistieke invulling
- versterken leefbaarheid kern ingrepen publieke ruimte

ONDERSTEUNING VAN 'PLEINSFEREN'

- verblijfsplekken
- toevallige ontmoetingsplekken
- rustplekken

100 meter

Tweeledige voorzieningenstructuur aantrekkingspool voor bewoners en bezoekers

In de 'levendige kern' wordt een tweeledige functionele structuur nagestreefd, met zwaartepunt rond de kerk. Vanuit dit verkeersluwe knooppunt in het centrum kunnen bewoners en bezoekers de keuze maken tussen een noord-zuid gerichte as van gemeenschapsvoorzieningen (scholen, hogeschool, jeugdlokalen, kinderopvang...) of een oost-west gerichte as van handel en horeca.

De noord-zuid gerichte as van gemeenschapsvoorzieningen wordt voor een aanzienlijk deel ingenomen door de scholencluster rond het klooster. In eerste instantie worden de nodige maatregelen getroffen om de dynamiek, die uitgaat van de duizenden scholieren en studenten, in goede banen te leiden. In het volgende hoofdstuk wordt in het bijzonder ingezoomd op de mobiliteitseffecten die het gevolg zullen zijn van de geplande ingrepen. De gemeenschapsvoorzieningen worden verder aangevuld met culturele voorzieningen en ruimte voor kunstprojecten. Dit wordt de basis voor de levendige kern, aangevuld met de nodige functies die ook voor bezoekers aantrekkelijk zijn.

De oost-west gerichte as van handel en horeca wordt verder versterkt. In deze centrale zone wordt ruimte geboden aan handelszaken op niveau van de kern en verschillende types van horeca die overeenstemmen met de wensen van de verschillende doelgroepen: bewoners, recreanten, studenten. Vorselaar als studentenstad en toeristisch-recreatief knooppunt zijn doelstellingen op bovenlokaal niveau, maar mogen de lokale functies van de kern niet verdringen.

Kernversterkend wonen

In het kerngebied wordt een verweving van dense woonvormen met handel en horeca, geflankeerd door clusters van gemeenschapsvoorzieningen, vooropgesteld. In de louter residentiële randgebieden gaat de aandacht vooral uit naar het kwalitatief aansluiten van deze gebieden met de (historische) dorpskern, ondermeer door het aanduiden en accentueren van 'poorten'.

Verdichtingsmogelijkheden naar functies en gebouwen bevinden zich bij voorkeur in het centrum van de gemeente, waar het kwalitatief wonen zal worden versterkt. Hiervoor worden versnipperde terreinen en achterkantsituaties omgezet in aantrekkelijke woonprojecten, maar ook eengezinswoningen met minder comfort kunnen vervangen worden door meergezinswoningen.

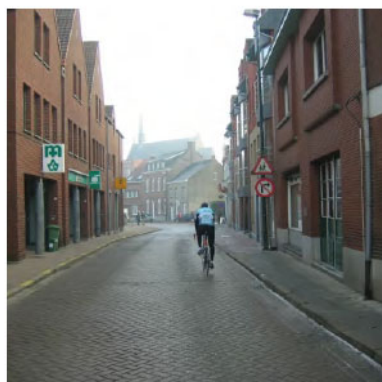
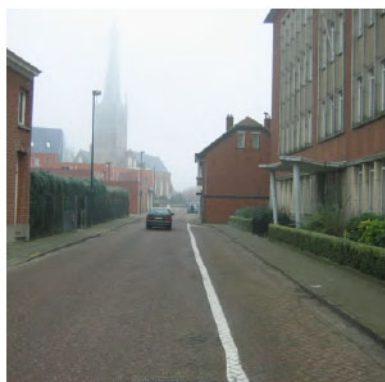
Naar de toekomst toe mag, gelet op de stijgende grondprijzen, een toename van het aantal appartementen in de kern worden verwacht, bvb. bij het slopen van bestaande gebouwen. Appartementbouw is mogelijk op voorwaarde dat deze op een harmonische wijze kan ingepast worden in het bestaande gabariet van de straat en de typologie van de aanwezige bebouwing. De gemeente neemt daarbij het initiatief om de vestigingsmogelijkheden inzake appartementbouw op planmatige wijze vast te leggen (bvb. via RUP's, gabarietenplan, stedenbouwkundige verordening ...). Het is immers niet wenselijk dat waardevolle gebouwen en karaktervolle panden in de kern dienen te verdwijnen onder invloed van grondspeculatie.

Woningtypologie en bouwlagen

Richtinggevend voor de verdere ontwikkeling van het dorpskernvernieuwingsgebied zijn de schaal en het type van bebouwing in de aanwezige straatwanden en het profiel van de straat. Vormtaal en typologie moeten er voor zorgen dat geen schaalbreuk tot stand wordt gebracht en dat nieuwe ontwikkeling van meergezinswoningen geen aantasting inhoudt van de woonkwaliteit en de privacy van de bestaande (eengezins-)woningen er rond.

Bij het oprichten van meergezinswoningen zal via regelgeving de opvang van parkeernoden op eigen perceel worden afgedwongen. Daarbij dient voorkomen dat garagepoorten de straatwand gaan domineren en kan maximum per woonproject één toegang of doorgang naar een parkeerruimte worden aanvaard.

Deze verweving en verankering van de woonfunctie in de kern zal ondersteund worden door acties op vlak van herinrichting van publieke ruimte, inspelend op de beeldkwaliteit van het weefsel, en het realiseren van een aantal aantrekkelijke en functionele knopen in de kern.

Auto

Huidige situatie

Vorselaar is door de nabijheid van snelwegen vlot bereikbaar. Terwijl de hoofdontsluiting nu reeds wordt aangegeven via de Riemenstraat, de Lepelstraat en de Goorbergenlaan, verloopt een deel van het doorgaande verkeer en het lokaal autoverkeer in belangrijke mate nog door de dorpskern. Het profiel van de Kerkstraat is verkeerstechnisch nog zeer uitnodigend voor autoverkeer.

De verkeersleefbaarheid wordt daarenboven sterk aangetast door de verkeers- en parkeerdruk die wordt veroorzaakt door de aanwezigheid van het Van Roey-instituut in de kern. Om hier een oplossing aan te bieden, geldt sinds enkele jaren in de hele kern een blauwe zone waar enkel nog kortparkeren mogelijk is.

Er geldt een zone 30 in de Lepelstraat tussen de Markt en de Dijkbaan, tussen de Goorbergenlaan en de Mgr. Donchelei, in de Mgr. Donchelei en in de Kerkstraat.

Doelstelling

Doelstelling is de in het Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan voorgestelde verkeersstructuur verder uit te bouwen en te versterken. Het doorgaande verkeer zal waar mogelijk worden geweerd uit de kern zodat een veilige kernontsluiting kan worden gecreëerd met zo weinig mogelijk conflictpunten tussen autoverkeer en langzaam verkeer, een goede doorstroming, een goede bereikbaarheid voor bestemmingsverkeer en een overzichtelijk en eenvoudig parkeerroustelsysteem dat beantwoordt aan de noden van alle gebruikers.

Bus

Huidige situatie

Hoewel het gebruik van openbaar vervoer in belangrijke mate bijdraagt aan de beperking van de verkeers- en parkeerdruk zorgt het openbaar vervoer zelf ook voor een zware druk op het verkeer in de dorpskern, vooral op de piekmomenten bij het begin en het einde van de schooluren.

Doelstelling

Voor het busverkeer is het de doelstelling om de bestaande structuur te versterken door deze kwalitatief te verbeteren en ruimtelijk sterker te koppelen aan de publieke ruimte van de dorpskern.

Fietsers en voetgangers

Huidige situatie

In de huidige kern is het autoverkeer dominant aanwezig. Door de breedte van de rijbaan is de ruimte voor langzaam verkeer op heel wat plaatsen beperkt.

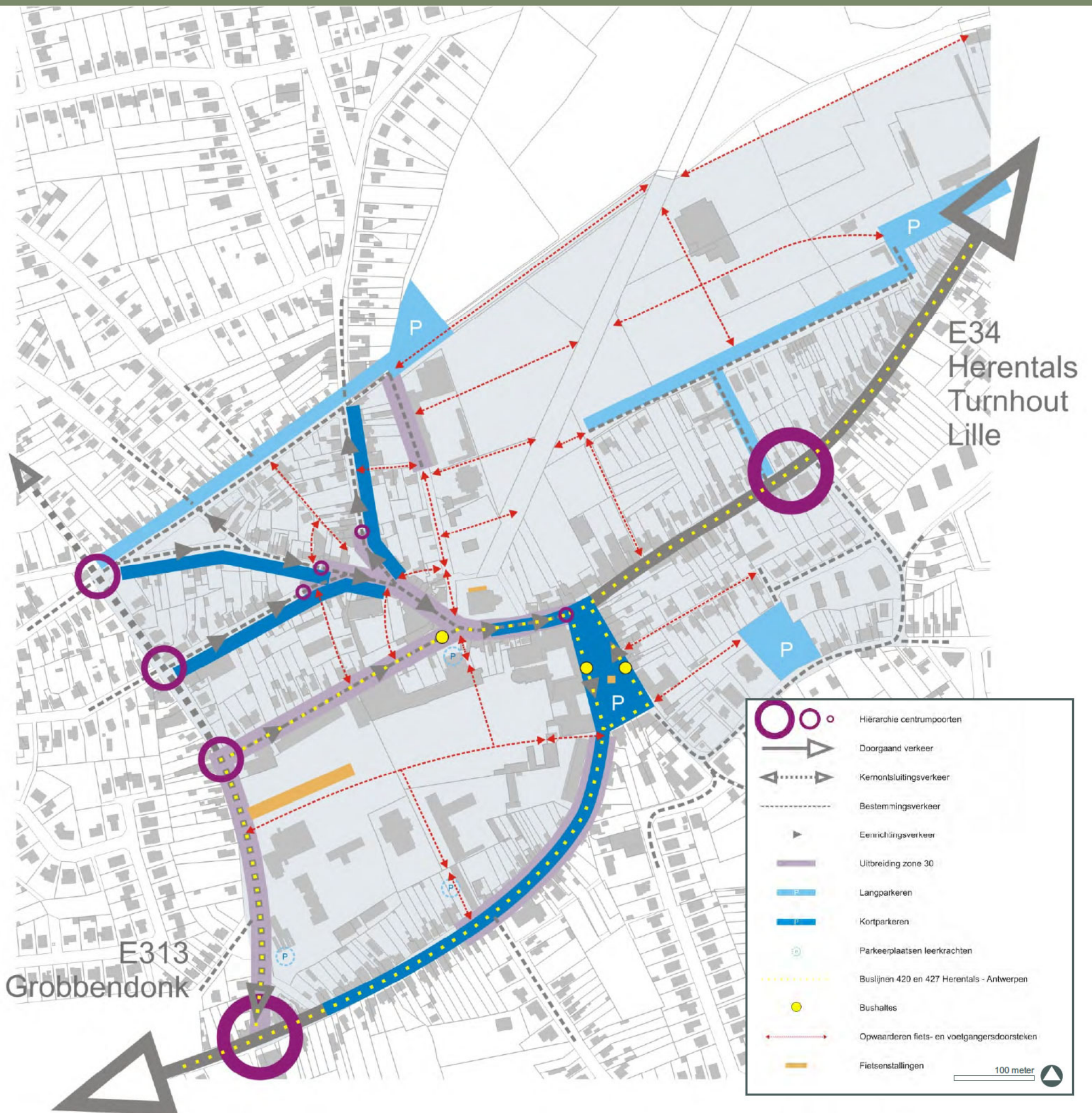
Vorselaar is een gemeente die reeds grote inspanningen doet op vlak van veiligheid en comfort voor fietsers en voetgangers. De waakzaamheid wordt nog versterkt door aanwezigheid van een plaatselijke Fietswacht. Dit is ook nodig want op schooldagen is er een enorme toestroom. De grootste stroom fietsers verzamelt zich in de grote fietsenstalling aan de zijde van de Goorbergenlaan.

Langs de Kerkstraat is de aansluiting met de Mgr. Donchelei zowel voor fietsers als voor voetgangers een belangrijk knooppunt.

Kenmerkend voor Vorselaar is het fijnmazig netwerk van kleine steegjes en wegels die als in een web de hoofdwegen uit de kern kortverbinden. Door de sterke verschillen in ontwikkeling en gebruik (verwaarlozing / opwaardering (Kabienstraat)) verliezen deze verbindingen voor langzaam verkeer echter stilaan hun oorspronkelijke rol of bestaat het risico dat ze verdwijnen.

Doelstelling

Voor fietsers en voetgangers is het de doelstelling eenvoudige en duidelijk leesbare publieke ruimten in te richten waarbij de veiligheid van langzaam verkeer een harde randvoorwaarde is, de bestaande knelpunten worden weggewerkt en potentiële conflictpunten worden vermeden.

AUTO

Bestaande routes voor doorgaand en kernontsluitingsverkeer versterken

Voor het doorgaande verkeer betekent de voorgestelde verkeersstructuur een versterking van de hoofdontsluitingsroute via de Riemenstraat en de Lepelstraat (lokale wegen type I). Hiërarchisch uit te bouwen poorten structureren het kernontsluitingsverkeer en het bestemmingsverkeer.

De Kerkstraat zal vanaf de Markt niet meer toegankelijk zijn voor autoverkeer. Het kernontsluitingsverkeer wordt vanaf de poort in de Lepelstraat via de secundaire ontsluitingsweg Goorbergenlaan (lokale weg type II) rond de oude dorpskern en het Van Roey-instituut naar het noordwestelijke woongebied en de verder gelegen gehuchten geleid.

Op de Markt blijft het verkeer op de hoofdroute uitgesplitst langs de eenrichtingsflanken. Op basis van uitgebreider onderzoek zou er voor kunnen worden geopteerd om de huidige circulatierichting op de Markt uit te breiden door ook het verkeer vanuit de Kerkstraat rond-punt-gewijs rond de Markt te laten rijden. Deze maatregel zou het aantal potentiële conflictpunten kunnen verminderen, en het gebruik van de hoofdontsluitingswegen kunnen stimuleren.

Invoeren van een verkeerscirculatie- en parkeerroutesysteem voor bestemmingsverkeer

Door een selectieve invoering van eenrichtingsverkeer en een parkeerroutesysteem wordt sluipverkeer vermeden, wordt het verkeer in de kern beperkt tot het bestemmingsverkeer en worden kortparkeerders en langparkeerders op een logische en overzichtelijke wijze naar de respectievelijke parkeerplaatsen geleid; in de kern en vlakbij de kern.

Om de verblijfskwaliteit en de verkeersleefbaarheid in de dorpskern te verhogen worden de Kerkstraat en de omliggende straten eenrichtingsstraten. De Kerkstraat wordt eenrichtingsverkeer richting Markt en zal toegankelijk zijn via drie kernontsluitingstakken die duidelijk weergegeven aantakken op de Goorbergenlaan; een bustak, een kortparkeertak en een langparkeertak.

De circulatie is zo afgestemd dat het gebruik van de langparkeerplaatsen wordt gestimuleerd maar dat tevens een vlotte kortparkeerroute kan worden gevolgd. Vanuit de verschillende circulatie- en parkeerroutes kan men de kern terug verlaten via de Goorbergenlaan of via de Kerkstraat.

Door het invoeren van het eenrichtingsverkeer in de Kerkstraat en goede bewegwijzering vanaf de poort in de Riemenstraat wordt het gebruik van de verder te ontwikkelen langparkeerparkings aan de sportvelden en aan de bibliotheek gestimuleerd.

Uitbreiden zone 30-straten

In de dorpskern wordt het streefdoel om de verblijfskwaliteit en de verkeersveiligheid te verhogen, ondersteund door de invoering van de zone 30 in de Kerkstraat. De inrichting wordt afgestemd op dit beperkte snelheidsregime.

Voor dergelijke uitbreiding van de zone 30 is verder onderzoek en afstemming op het gemeentelijk mobiliteitsplan en de verschillende schoolvervoersplannen noodzakelijk.

BUS

Markt blijft hoofdhalte voor openbaar vervoer

Alle buslijnen (420 en 427 Herentals-Antwerpen) blijven de hoofdontsluitingsroute Riemenstraat Markt Lepelstraat en omgekeerd volgen. De belangrijkste haltes blijven behouden aan weerszijden van de markt. In kader van de dorpskernhernieuwing worden ze wel geoptimaliseerd. Zo zullen de schuilmogelijkheden en de bijhorende infrastructuur op termijn worden verbeterd en ingepast in een globale visie op straatmeubilair in de dorpskern.

Opwaarderen van de halteplaatsen in de Mgr. Donchelei

In de kern wordt de Mgr. Donchelei beperkt tot plaatselijk verkeer en busverkeer. Hier blijven voldoende opstelplaatsen voorzien voor het scholierenvervoer. Ze worden in het kader van de dorpskernhernieuwing geoptimaliseerd.

Tijdens schooldagen maken ook enkele lijnbussen een lus langs de Mgr. Donchelei. De halte zal worden opgewaardeerd door ze aangenaam, veilig en voldoende uit te rusten. Ruimtelijk wordt de relatie met de Kerkstraat en het kerkplein versterkt.

FIETSERS EN VOETGANGERS

Veilige pleinen en straten met maximaal comfort en minimale gebruiksaanwijzing

Door het autoverkeer te weren van de pleinen en de toepassing van smalle eenrichtingsstraten wordt vooral ruimte gecreëerd voor de zwakke weggebruiker. In de kern krijgen de voetpaden een breedte van 1,5 meter.

In de eenrichtingsstraten rijden fietsers tussen het autoverkeer mee op de rijbaan.

Waar de rijweg tot het absolute minimum wordt beperkt, wordt een voldoende brede (1,5 meter) afzonderlijke en duidelijk gemarkeerde rijstrook voor fietsers in de tegenrichting voorzien die niet kan worden gebruikt door het autoverkeer.

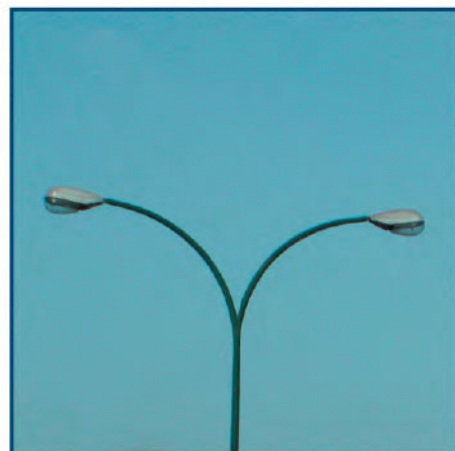
Ter hoogte van de Mgr. Donchelei wordt een verbinding geaccentueerd tussen het scholencomplex en het kerkplein.

In de kern zullen in de eenrichtingsstraten alle parkeervakken langs de rechterzijde worden voorzien zodat de kans op conflicten met parkerende wagens minimaal is.

Comfortabele voetgangersverbindingen

Door de nodige aandacht te besteden aan het comfort en de aantrekkelijkheid van de voetgangersverbindingen worden niet alleen de slaagkansen voor het parkeerroutesysteem gemaximaliseerd maar wordt tevens een stevige basis gelegd voor het uitwerken van een functioneel en recreatief fiets- en wandelnetwerk.

Het deel van de Cardijnlaan tussen de Kerkstraat en de Schoolstraat wordt afgesloten voor autoverkeer en als as voor langzaam verkeer geïntegreerd in het gemeentepark. Op die manier ondersteunt ze de functionele as van gemeentevervoering in deze zone.

Straten, pleinen, meubilair en groenstructuur

Huidige situatie

De inrichting van straten en pleinen is in het algemeen verbrokkeld en komt rommelig over. Een en ander lijkt eerder ad-hoc tot stand te zijn gekomen en in de loop der tijd te zijn gegroeid, dan dat er een consequent beleid aan ten grondslag heeft gelegen.

Dit uit zich onder meer in de grote verscheidenheid in bestrating, meubilair en groen, een zwakke groenstructuur, het gebruik van materialen met een wisselende kwaliteit en een grote invloed van de verkeers- en parkeerdruk op de inrichting. Gevolg is dat het verblijfskarakter achterblijft en dat de inrichting onvoldoende bijdraagt aan de herkenbaarheid en de identiteit van de verschillende deelruimten en aan de samenhang binnen de kern..

Doelstelling

Voor de straten en de pleinen is het de doelstelling om door de herinrichting van voornamelijk de Kerkstraat, het kerkplein en de westelijke pleintjes opnieuw één ruimtelijk samenhangend geheel te vormen binnen het centrumgebied van Vorselaar en het verblijfskarakter te benadrukken.

De doelstelling voor zowel de groenstructuur als het straatmeubilair is om als 'rode draad' de samenhang in het gehele centrum te vergroten, de herkenbaarheid van de kern te versterken en de toegankelijkheid te vergroten.

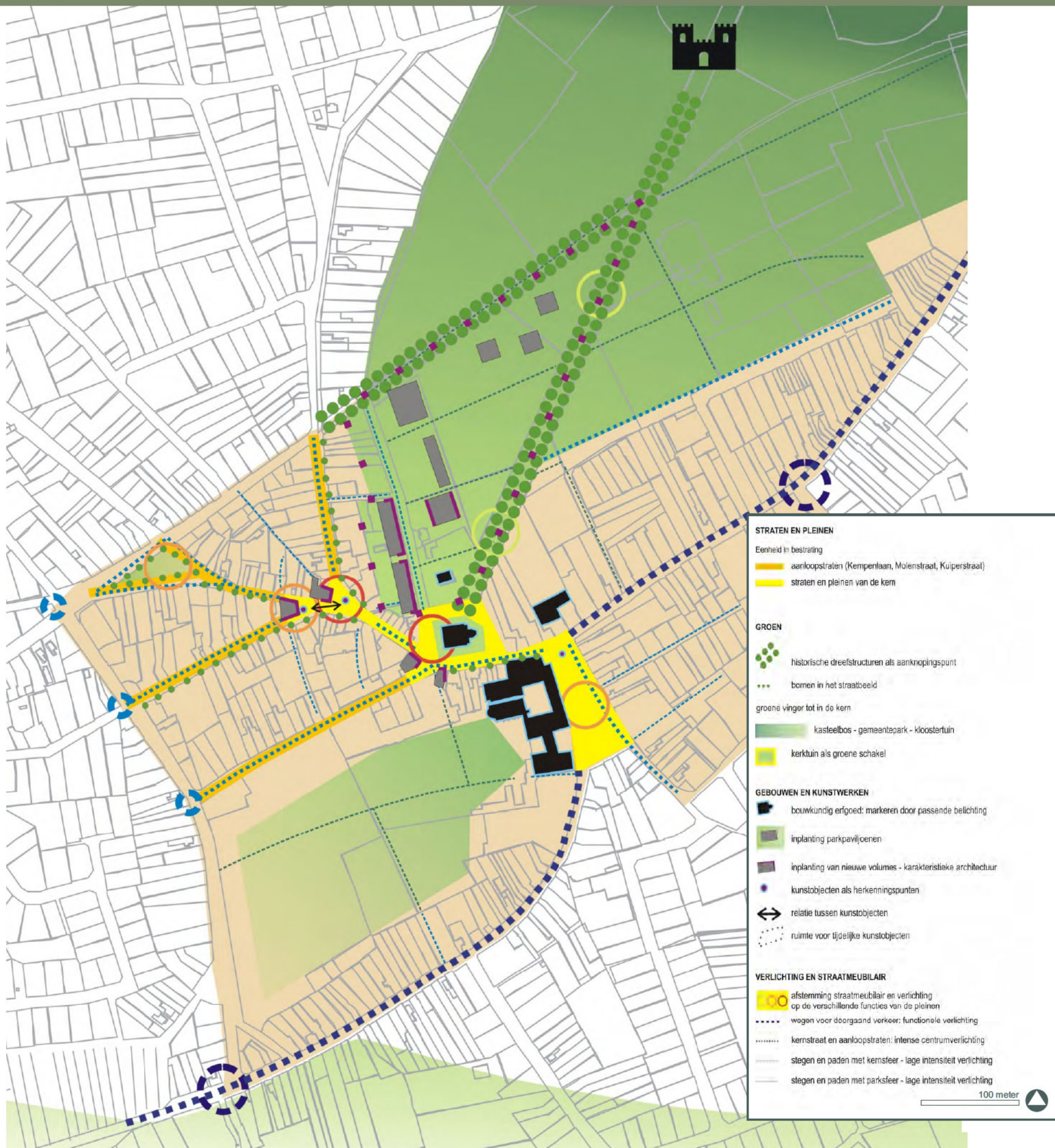
Gebouwen

Huidige situatie

Binnen de kern is een sterke evolutie zichtbaar in de bouw van appartementsgebouwen. Enkele historische gebouwen, zoals het klooster en de pastorie zijn beeldbepalend. Andere restanten van de historische nederzettingsstructuur hebben eerder een lage beeldkwaliteit.

Doelstelling

Doelstelling is het historische karakter en erfgoedwaarden mee ten nemen bij het maken van stedenbouwkundige keuzes omtrent dichtheden, bouwhoogtes en functies van gebouwen. Er worden concrete acties vooropgesteld op strategische plekken.

Gebouwen

Visueel aantrekkelijk en gevarieerd weefsel

De Kerkstraat, de slagader vormt van het centrum, mag zeker niet uitgroeien tot een uniforme wand van appartementen. Door het inplanten van een aantal nieuwe markante gebouwen en het accentueren van de bestaande gebouwen met erfgoedwaarde, worden de bestaande zichtlijnen in het centrum geheroriënteerd. Door begeleidende voorschriften te formuleren voor de straatwanden in dit deelgebied, moet een visueel aantrekkelijk en gevarieerd weefsel ontstaan dat voldoende aantrekkingskracht bezit om een nieuwe dynamiek teweeg te brengen in het centrum, zonder de kwaliteiten en potenties van het bestaande weefsel uit het oog te verliezen.

Ruimtelijk aanvaardbare overgang naar het minder dense residentiële Vorselaar

Als structurerende wanden waar geen systematische verhoging van het aantal bouwlagen kan worden aanvaard worden Molenstraat en Kuiperstraat naar voor geschoven. Hier wordt bij voorkeur een ruimtelijk aanvaardbare overgang gerealiseerd naar het minder dense, residentiële Vorselaar. Bij het aanbouwen aan bestaande gebouwen kan in functie van een harmonische aansluiting de kroonlijst evenwel beperkt opgetrokken worden. De maximale hoogte van de kroonlijst bedraagt dan maximaal ½ van het verschil in kroonlijst tussen de bestaande en het nieuw te realiseren gebouw.

Straten, pleinen, meubilair en groenstructuur

Naar een hedendaagse beleving van de historische kern

Ten behoeve van eenheid, evenwicht en eenvoud is het evident dat, naast de Kerkstraat, het Kerkplein en de oostelijke pleintjes, ook de Markt deel uitmaakt van de dorpskernhernieuwing. Daarbij is de randvoorwaarde dat de recent aangelegde Markt optimaal wordt geïntegreerd met een minimum aan aanpassingen op het terrein.

Voor de verharding van straten en pleinen wordt gestreefd naar een sobere en eenvoudige inrichting en materiaalkeuze die ruimte biedt voor de dagelijkse en occasionele publieksfuncties van Vorselaar. Er wordt voornamelijk gebruik gemaakt van hoogwaardige materialen die eigen zijn aan de historie van Vorselaar en de verschillende karakteristieken benadrukken. Deze sterke historische invalshoek veronderstelt een grote zorg voor detaillering en neemt niet weg dat hedendaagse accenten worden gelegd.

Pleinen en parken met karakter

Bij de inrichting van de pleinen en parken wordt onderscheid gemaakt naargelang het karakter, elk met zijn eigen eisen en wensen:

Verblijfsplekken zijn ontmoetingsplaatsen waar mensen doelgericht heengaan om andere mensen te ontmoeten of er vanuit kunnen gaan dat er meerdere mensen aanwezig zijn.

Toevallige ontmoetingsplekken / rustplaatsen / wachtruimtes zijn locaties zoals die er nu ook zijn bij de bus, op de kleinere pleintjes, in de woonwijken en buiten het centrum. Het gebruik betreft hier vaak een kleine rustpauze of een spontaan gesprek met een bekende of een toevallige passant. De voorziening is daarom ook eenvoudig en functioneel.

Rustplekken zijn locaties in bos, park of begraafplaats waar men heen gaat om van de natuur of van de rust te genieten. Voorzieningen spelen hier op in.

Beeldkwaliteit van stegen en paden afstemmen op ligging en rol

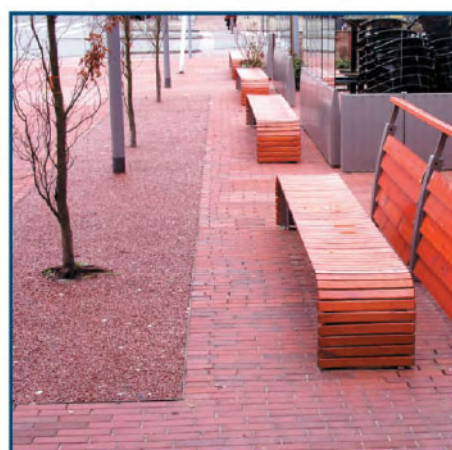
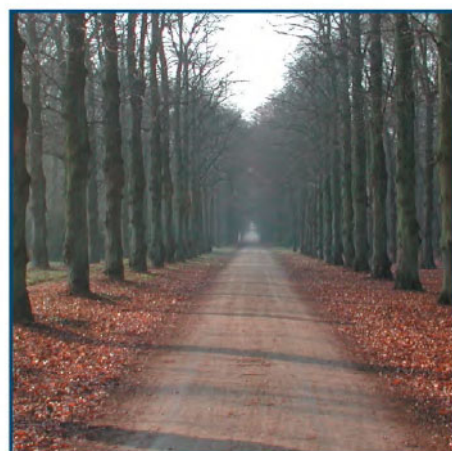
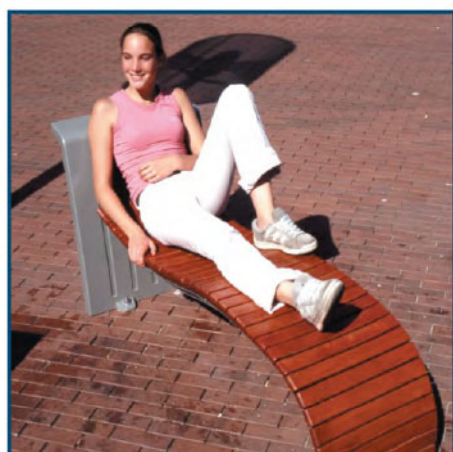
De inrichting van stegen en paden wordt afgestemd op de respectievelijke sferen 'kern' en 'park', afhankelijk van hun ligging en hun functionele rol. Binnen de kern worden ze ingericht als aantrekkelijke dwarsverbindingen door toepassing van hoogwaardige materialen. Het gebruik van één bepaald type verlichting in alle stegen en paden creëert een globale eenheid en herkenbaarheid als toegankelijke, comfortabele en aantrekkelijke (kort)verbinding voor langzaam verkeer.

Sterke groenstructuur met groene vinger tot in de kern

Het Kasteelbos, het gemeentepark en de kloostertuin worden samen uitgewerkt als een kernondersteunende groene vinger. Vanuit een totaalvisie voor het hele gemeentepark krijgt vooral het parkdeel ten westen van de Kasteeldreef een opwaardering als volwaardig onderdeel van de kern. Het kerkplein wordt uitgewerkt als groene schakel. De immense binnentuin van het klooster wordt toegankelijker gemaakt voor bewoners en recreanten.

In de kernstraten worden de toegangen tot de kern begeleid met straatbomen.

Randvoorwaarde bij het uitwerken van de groenstructuur voor de kern is dat enkele cruciale zichten op de dreef worden gevrijwaard.

Meubilairfamilie als rode draad voor het centrum

Voorstel is om een familie van meubilair toe te passen in het hele centrum. Een familie van meubilair is een verzameling elementen waarin op herkenbare wijze verwantschap is aangebracht in vormkenmerken, materiaalgebruik en kleurstelling. Een samenhangend en herkenbaar geheel van straatmeubilair kan, mits consequent toegepast, als rode draad fungeren in het centrum. De aanpassingen zullen zich voornamelijk concentreren in de kern. Om de herkenbaarheid en de toegankelijkheid naar de kern te vergroten zullen ook enkele belangrijke toegangswegen extra aandacht krijgen.

De uitstraling van de straatmeubilairfamilie voor Vorselaar moet krachtig en herkenbaar zijn en duidelijk aansluiten bij de geschetste karakteristiek. De vormgeving van het meubilair moet aansluiten bij het kleinschalige en dorpse karakter. De uitstraling van de meubilairfamilie wordt vastgesteld middels schetsen die de sfeer vast leggen die past bij het kasteeldorp. Aan de hand van deze sfeerbeelden ontstaat een duidelijke richting die als onderlegger gebruikt kan worden bij het bepalen van de definitieve familie van straatmeubilair. Trefwoorden zijn elegant, sierlijk vriendelijk en sprookjesachtig.

Onder meer de volgende elementen maken deel uit van de meubilairfamilie:

- zitelementen
- afvalbakken
- palen
- openbare verlichting
- fietsenrekken
- bewegwijzering

Om de kosten te beperken zal er worden gezocht naar een combinatie van speciaal voor Vorselaar ontworpen producten en elementen die standaard in de markt verkrijgbaar zijn. Verderop in dit bundel zijn richtlijnen per element toegelicht.

In de samenstelling van de meubilairfamilie zijn twee categorieën te onderscheiden:

- elementen uit de familie die zijn aangepast op de locatie, waaronder zitmeubilair en verlichting. Onder meer op de pleinen wordt een beter resultaat verkregen door deze elementen aan te passen op het karakter, ontwerp en de schaal van de omgeving.
- elementen uit de familie die overal hetzelfde zijn uitgevoerd, waaronder afvalbakken, palen, fietsenrekken en bewegwijzering.

Kunst

Een hernieuwing van een dorpskern, houdt ook een hernieuwing van dynamiek in, die mede gestuurd kan worden door de inbedding van tijdelijke en permanente cultuuruitingen.

Kunstwerken bezitten een grote capaciteit om een relatie te bewerkstelligen tussen individuen en de wereld die hen omringt, hen te helpen deze vorm te geven en zichzelf te vormen.

Een permanent werk

Een permanent werk in de hernieuwde dorpskern, draagt de mogelijkheid in zich een nieuw baken van identificatie voor de dorpsbewoner te worden. Het kan tevens een herkenningspunt worden voor de bovenlokale toestroom die Vorselaar rijk is.

Een permanent werk dient een betekenisvolle plek toegewezen te krijgen binnen de kern en het moet uiteraard voldoen aan een reeks kwaliteitseisen. We vinden het belangrijk om traditioneel belangrijke plaatsen in het dorpsleven op te nemen in de hertekening van de dorpskern.

Op het marktplein staat reeds een reus van geschiedenis, de kaak. Dit monument in blauwe hardsteen kan op zijn eentje het plein dragen en zijn materiaal kan ingezet worden als rode (blauwe) draad doorheen het dorp.

De pleintjes aan het andere uiteinde van het dorp worden niet alleen vanwege hun ligging ter hoogte van de westelijke toegang tot de kern of hun verhouding ten opzichte van de Markt en de kaak maar tevens vanwege hun karakter voorgesteld als locatie voor een permanent kunstwerk.

Objectieve en subjectieve geschiedenis moeten beide centraal staan in de creatie van het nieuwe werk. Het plein aan het 'Spieke' is deelachtig aan de idee. Daar hét dorpswinkeltje hier gevestigd was, dient de centrale rol van deze plek in het dorpsleven van Vorselaar geen betoog. Het 'Spieke' vormt samen met den 'Tip' de deelruimte 'pleintjes'. De verbindende functie van kunst wordt hier ingezet ter ondersteuning van de coherentie tussen de twee driehoekige pleintjes.

In het Rome van de 16de tot laat in de 19de eeuw toe bestond er vrijwel geen persvrijheid. Het werd een gewoonte onder de bewoners om hun commentaar op (politieke) gebeurtenissen op briefjes, die op antieke beelden werden geplakt, te kennen te geven. Deze beelden werden en worden nog steeds sprekende beelden genoemd. Ze spraken en spraken daarenboven ook met elkaar doordat sommigen van deze standbeelden paren gingen vormen. Een beeld op een plein gaf wederwoord op de aanklachten van een beeld van een nabijgelegen plein. Deze vorm van complementariteit willen wij naar boven laten komen in de dorpskern van Vorselaar; dialoog en confrontatie.

Wij stellen voor in overleg met de Vlaams Bouwmeester een wedstrijd uit te schrijven voor de creatie van een permanent werk dat zich op een complementaire wijze over beide pleinen buigt.

Artistieke projecten van tijdelijke aard

Artistieke projecten van tijdelijke aard, geven telkens weer een nieuwe injectie aan het dorp ten einde haar beleefbaar, bloeiend en levendig te houden en sluiten aan bij de hedendaagse ontwikkeling in de kunstwereld. In de laatste jaren is er namelijk een nieuwe openbare kunst ontstaan die in nauwe relatie met het publiek tot stand komt. Een nieuwe kunst die uitdaagt tot meebeleving. De kunstenaar maakt geen pure beeldende kunst meer, hij bedenkt iets waardoor de eigen verbeelding van de beschouwer in gang gezet wordt. Bij deze nieuwe, 'publieke' kunst gaat het erom aan te sluiten bij de 'identiteit' van de omgeving en die opnieuw te ontdekken, waarvoor tevens het mobiliseren van betrokkenen als noodzakelijk gezien wordt. Het prikkelen van de bewuste 'beleving' van het publiek met als resultaat een veranderde perceptie van de omgeving is het eigenlijke kunstwerk.

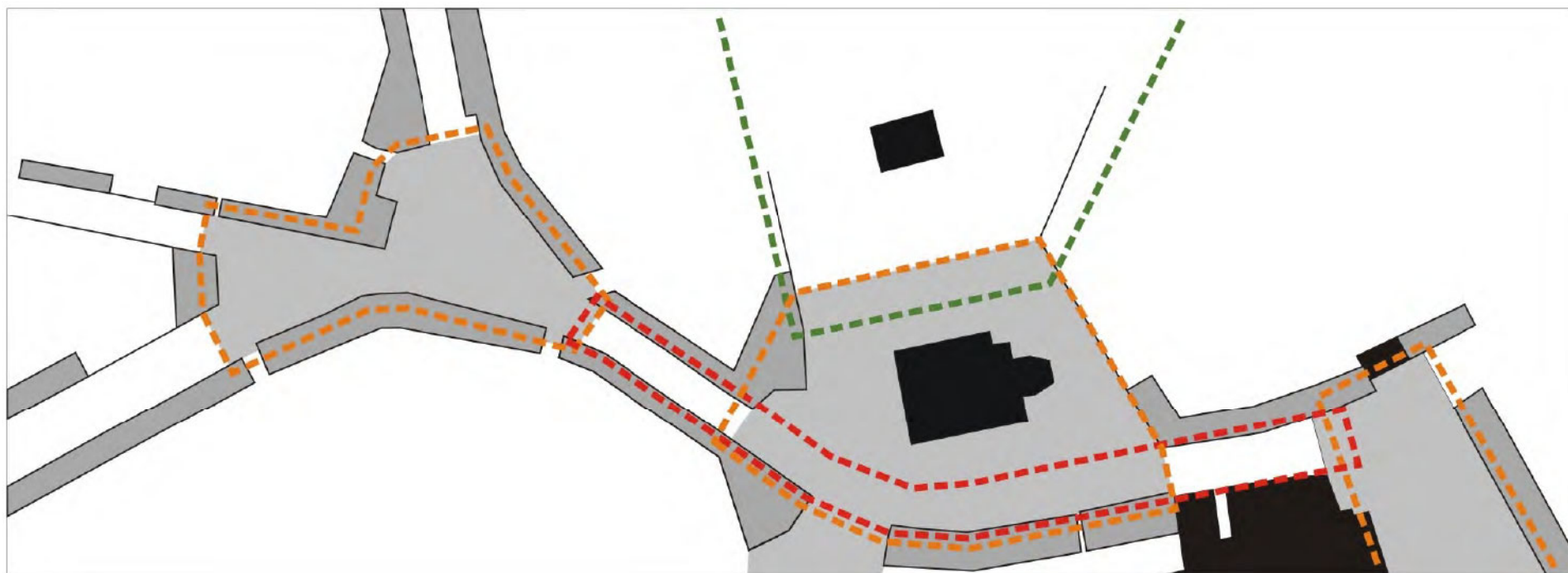
Tijdelijke werken kunnen een belangrijke aantrekkingspool zijn die andere strategische punten van het dorp mee in de kijker zet. Daarom kiezen we ervoor het eerste deel van de kasteeldreef en de aangrenzende parkzone als locatie voor tijdelijke kunstwerken te voorzien. Dit deel van het gemeentepark krijgt immers een centrale plaats in de hernieuwde dorpskern en vormt de verbinding tussen parkeergelegenheden en de diverse gemeentevoorzieningen. Het is bovendien een uitvalsbasis binnen de toeristisch- recreatieve netwerken. Verweven met deze functies, zorgen de tijdelijke werken voor een dynamisch en aantrekkelijk karakter.

De opdrachten tot tijdelijke werken worden door de gemeente verleend. Zij kan hier tevens een curator voor aanstellen. De tijdsbepaling dient in samenspraak met de gemeente opgesteld te worden.

Het kader omvat een drieledige uitbesteding:

- een erkend kunstenaar met internationale uitstraling
- een jong, veelbelovend kunstenaar, met voorkeur uit de eigen regio
- een project gelinkt aan de verschillende scholen in functie van het lessenpakket creatieve opvoeding. Zo kunnen bijvoorbeeld studenten aan de slag met jongeren uit het dorp om samen iets voor 'hun' dorp te maken. Het betrekken van de eigen bewoners stimuleert een actieve Beleving van kunst maar ook van het dorpsleven.

Indien bijvoorbeeld geopteerd wordt voor een trimestrieel opzet, komen jaarlijks drie verschillende projectuitbestedingen aan de beurt.

Voortbouwend op de uitgewerkte structuurschetsen, concepten en richtlijnen op mesoniveau werden concepten uitgewerkt op niveau van de deelruimten:

Straatruimte

De as vanaf de pleintjes, via de Kerkstraat en het kerkplein tot aan de Markt

Kerkplein

De ruimte rond de kerk

Pleintjes

Den Tip en 't Spieke

Park

Het Gemeentepark

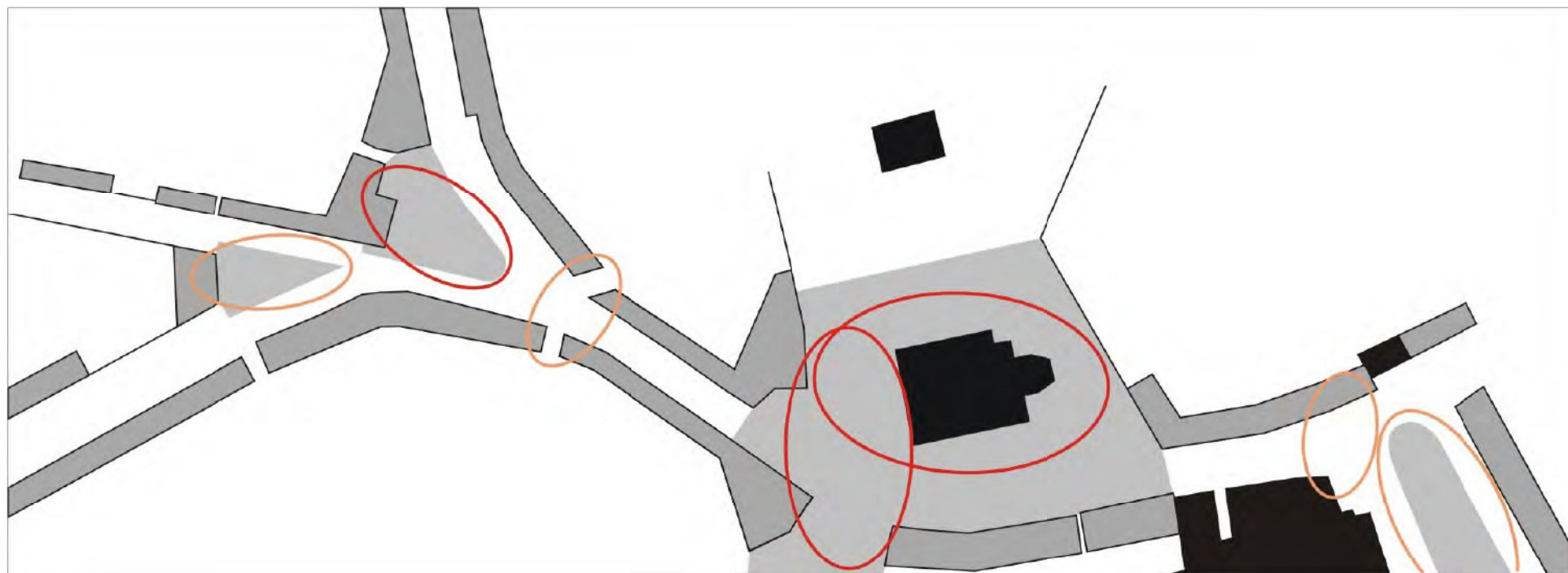
In dit schetsontwerp werden tevens de aansluitingen met de Markt, de Aanloopstraten en het Gemeentepark uitgewerkt, telkens rekening houdend met de mogelijkheid om in deze deelruimten in eerste instantie slechts de aanzet te geven tot het uitvoeren van een aantal maatregelen.

Tenslotte werd een samenhangend schetsontwerp opgemaakt dat focust op de as Kerkstraat, inclusief Pleintjes en Kerkplein.

Functies en sferen

De functie en sfeerbepaling gebeurde reeds in hoofdlijnen op mesoniveau. De bepaling van de publiekssferen kan echter nog verder worden aangevuld met trefwoorden.

Het Spieke, toevallige ontmoetingsplek; spontaan, kleinschalig, open

Het plein bij het Spieke is vooral gericht op korte verblijfstijden, toevallige ontmoetingen, een babbeltje slaan met een bekende of een toevallige passant, ... De voorziening is eenvoudig en functioneel. Vroeger was hier het snoepwinkeltje van Charel. De nieuwe bebouwing heeft op de benedenverdieping ook een sterke publieksfunctie. Indien zich hier horeca wil vestigen, worden eventuele terrassen bij voorkeur achteraan in de tuin geplaatst.

Den Tip, verblijfsplek, informeel; gezellig, intiem

Den Tip is een ontmoetingsplaats waar mensen doelgericht voor een langere tijd heengaan om andere mensen te ontmoeten of er vanuit kunnen gaan dat er meerdere mensen aanwezig zijn. Mensen kunnen hier op een meer gemoedelijke manier met elkaar communiceren op een zomers terras of op één van de banken onder de Lindeboom.

Kerkplein, verblijfsplekken, tegelijk statig en dorps

Met de kerk centraal wordt de volledige ruimte rond de kerk opgevat als één ruime multifunctionele verblijfsplek. Dwars over de Kerkstraat op het knooppunt van de voorzieningenassen wordt een verblijfsplek gecreëerd met het accent op horeca. Door het overlappen van beide sferen ontstaat een eigen sfeer aan het voorportaal van de kerk.

Strategische plekken, kleine toevallige ontmoetingsplekken, kleinschalig, spontaan, dynamisch, open

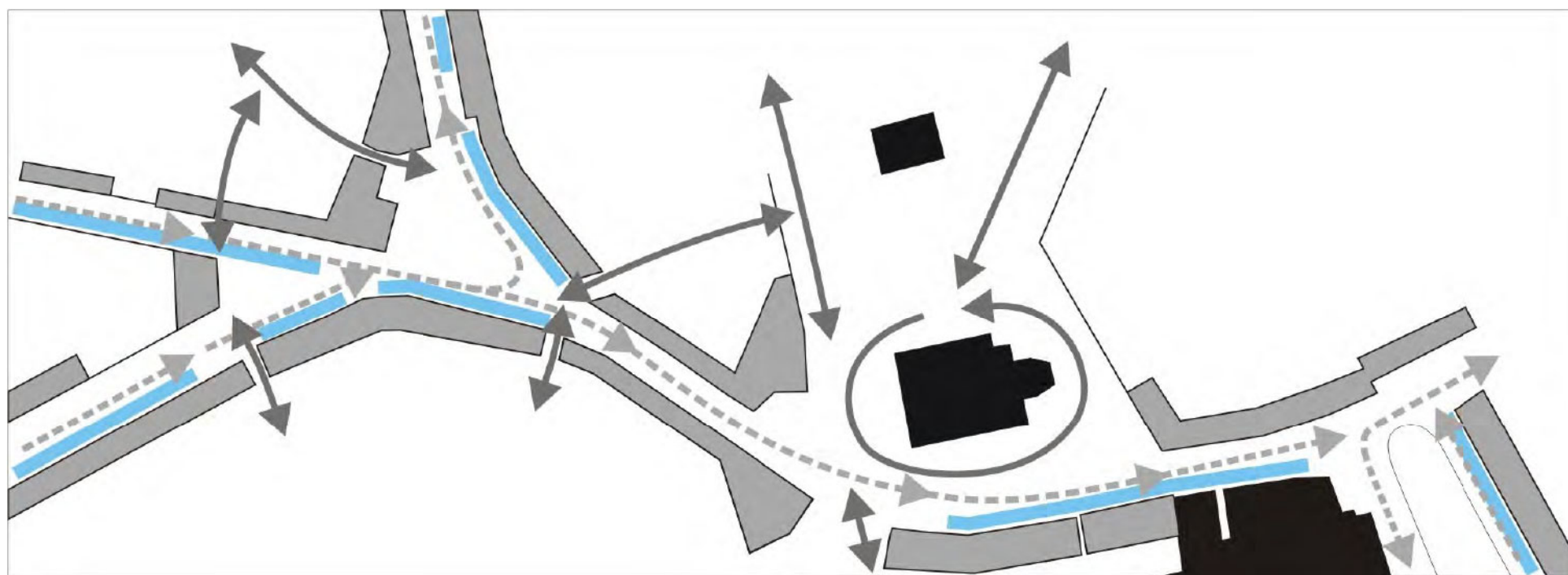
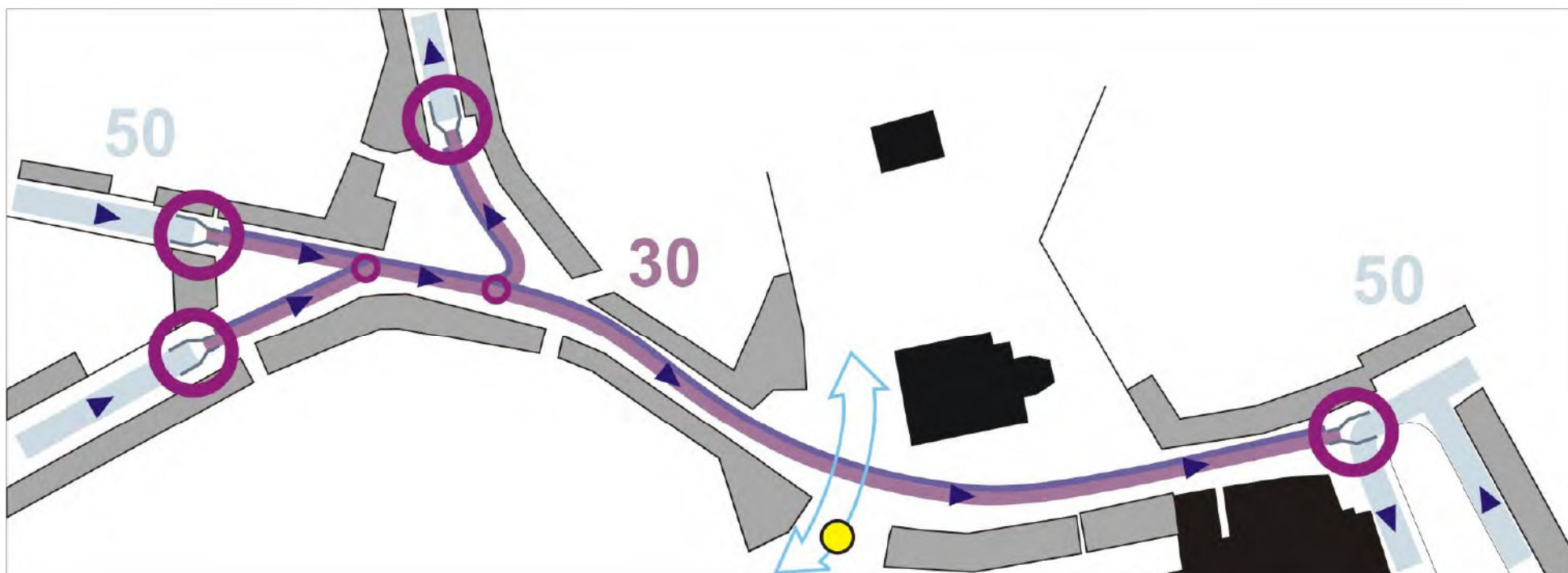
Zoals hiervoor reeds het geval was met de grote sfeerzone ter hoogte van de Mgr. Donchelei, wordt op enkele strategische plekken d.m.v. kleinere sferen evenwicht gecreëerd tussen continuïteit in langs- en dwarsrichting. Dit is het geval ter hoogte van de aansluiting tussen Kerkstraat en Kuiperstraat en ter hoogte van de aansluiting tussen Kerkstraat en Markt. Het zijn plaatsen voor korte toevallige ontmoetingen of waar mensen graag even halt houden om even te rusten, om rond te kijken, ... Er wordt ingespeeld op de dynamiek van deze strategische plekken.

Marktplein, toevallige ontmoetingsplek, tegelijk statig en dorps

De markt is één van de meest traditionele ontmoetingsplekken van Vorselaar. Door z'n ligging en z'n dynamiek blijft dit gegarandeerd een plek voor toevallige ontmoetingen.

Groene plekken Gemeentepark en Kasteeldreef, rust, genieten, natuur

De dreef is als slagader van het omliggende parklandschap in eerste instantie een rustplek voor bewoners, recreanten en bezoekers. Door de uitbouw van enkele belangrijke kortverbindingen ontstaan ook enkele groene ontmoetingsplekken.

Eenrichtingsstraten

In het voorgestelde verkeerscirculatiesysteem worden de Kerkstraat en de westelijke aanloopstraten Kempenlaan, Molenstraat, Kuiperstraat eenrichtingsstraten. De Kerkstraat krijgt een minimale breedte van 3 meter. In de richting rijden fietsers mee op de weg tussen het autoverkeer en in de tegenrichting is er een aparte fietsstrook.

Kerkstraat zone 30

Er wordt onderscheid gemaakt tussen Kerkstraat en aanloopstraten. De omgeving van de pleintjes Tip en Spieke en de hele Kerkstraat tot aan de Markt worden zone 30.

Poorten

De poorten die de overgang tussen de snelheidsregimes ruimtelijk moeten ondersteunen komen overeen met de aansluitingen tussen de her aan te leggen straten en de straten die niet of slechts gedeeltelijk worden heraangelegd.

Aanloopstraten

Hoewel ze niet volledig binnen de vooropgestelde perimeter liggen, wordt voor de aanloopstraten toch een inrichtingsconcept opgemaakt met beperkte ingrepen die eventueel gefaseerd kunnen worden uitgevoerd. Ze krijgen een uniforme inrichting en een herkenbare typologie die hun functie als toegangsweg en als kortparkeerstraat ondersteunt.

Veilige aansluitingen

De aansluitingen Kempenlaan-Molenstraat en Kerkstraat-Kuiperstraat worden ter verduidelijking van het parkeerroutesysteem door een sobere belijning gematerialiseerd in de verharding van de straat. Bijkomend voordeel is dat daardoor ook de normale voorrangregel voor het verkeer vanuit de Kempenlaan wordt geaccentueerd.

Parkeren

Het aantal parkeerplaatsen wordt door de invoering van het eenrichtingsverkeer uitgebreid, zowel in de aanloopstraten als in de kernstraten. Aan de kerk worden alle parkeerplaatsen verschoven van het plein naar de straat. De parkeerplaatsen bevinden zich allemaal langs de rechterzijde van de rijbaan en concentreren zich langs beide uiteinden van de kern.

Mgr. Donchelei - Cardijnlaan opwaarderen als as voor langzaam verkeer

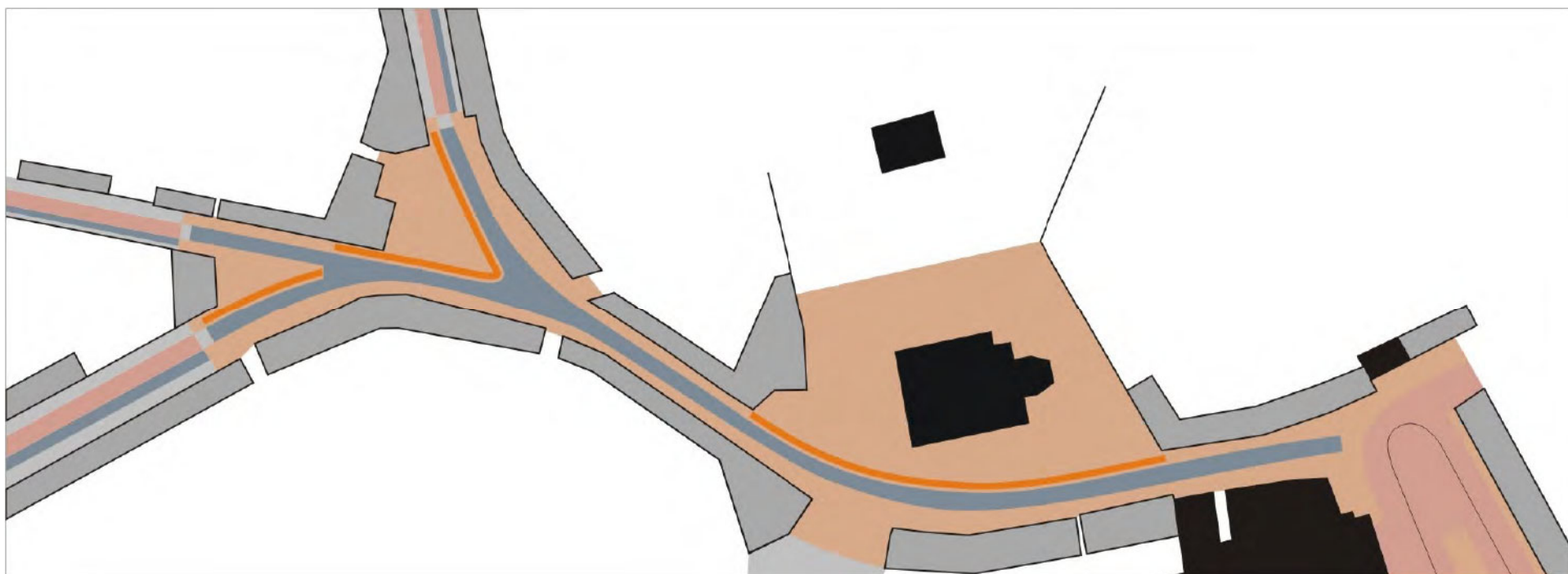
De Mgr. Donchelei en de Cardijnlaan zijn vrij recente straten die vooral een rol hebben gespeeld in de ontwikkeling van de NZ-as van gemeenschapsvoorzieningen. Deze ontwikkeling wordt voortgezet. De verbinding over het kerkplein wordt geaccentueerd door beide straten te knippen voor autoverkeer en de inrichting hoofdzakelijk af te stemmen op langzaam verkeer. Ook de rijweg wordt plaatselijk aangepast.

Het deel van de Mgr. Donchelei tussen de lerarenparking en de Kerkstraat wordt ruimtelijk geïntegreerd in het ontwerp van het Kerkplein. De bushalte wordt heraangelegd en voldoende uitgerust. De inrichtingsmaatregelen in de rest van de straat worden afgestemd op de aanloopstraten.

Het deel van de Cardijnlaan tussen de Kerkstraat en de Schoolstraat wordt ruimtelijk geïntegreerd in het gemeentepark.

Plaatselijk verkeer, busverkeer en ceremonieverkeer blijven ongehinderd mogelijk.

Verharding

Eenvormigheid in verharding

Door eenvormigheid in verharding worden de belangrijkste deelruimten Markt, Pleintjes, Kerkstraat en Kerkplein zichtbaar verbonden. Hiervoor wordt opnieuw gebruik gemaakt van het type straatbakstenen dat werd gebruikt voor de recente heraanleg van de Markt.

Alle bestaande elementen die momenteel voornamelijk een verkeersregulerende functie hebben - bestrating, parkeerplaatsen, plantsoenen en infrastructuur - worden verwijderd. De roodbruine straatbakstenen vormen de basislaag voor een hedendaagse toepassing van een gevel tot gevelverharding.

Smalle kasseiweg referentie naar vroeger

Doorheen de basislaag van straatbakstenen wordt centraal een kasseiweg gelegd. Hiermee wordt gerefereerd naar beelden uit het historische Vorselaar toen de straten nog onverharde zandwegen waren, waar enkel een smalle kasseiweg doorheen liep. Bovendien was aan één zijde van de kasseiweg vaak een karrespoor zichtbaar. Vandaag is dit de fietsstrook die door een eenvoudig lijnritme in donkergrijze straatbakstenen wordt gemarkeerd.

Er wordt in eerste instantie gekozen voor groot formaat Belgische granietkassei uit hergebruik. Het is echter helemaal niet zeker dat op moment van uitvoering ook daadwerkelijk de benodigde 1.000 m² in goede kwaliteit en juiste maat ter beschikking zal zijn. Daarom houden we de optie open om met nieuwe kasseien in bijvoorbeeld Portugees graniet te werken: hierin zijn meerdere kleuren en formaten ter beschikking en kunnen goede resultaten worden bekomen met lengtes tot 17 cm en een dikte van ongeveer 9 cm.

Goten, pleinvlakken, zitranden en hellende vlakken in donkergrijze uitgewassen beton

Naast straatbakstenen en kasseien worden de meeste elementen uitgevoerd in donkergrijze ter plaatse gegoten en uitgewassen beton. Het betreft o.a.

- de grote egale verhardingsvlakken op het kerkplein en in de Mgr. Donchelei;
- de zitranden op het Kerkplein;
- de hellende vlakken ter hoogte van de verschillende poorten;
- de vlakke goten die langs weerskanten van de kasseien de vloeiende lijn van de rijbaan accentueren (met de Kaak als referentie kan ook worden gekozen voor een variant met goten in blauwe hardsteen, dit is echter niet opgenomen in de raming);

Parkeervakken en fietsstroken sober gemarkeerd

Parkeervakken worden sober aangegeven zodat de functionaliteit niet overheerst in de beeldvorming. Ze worden in elleboogverband ingepast in het voetpad.

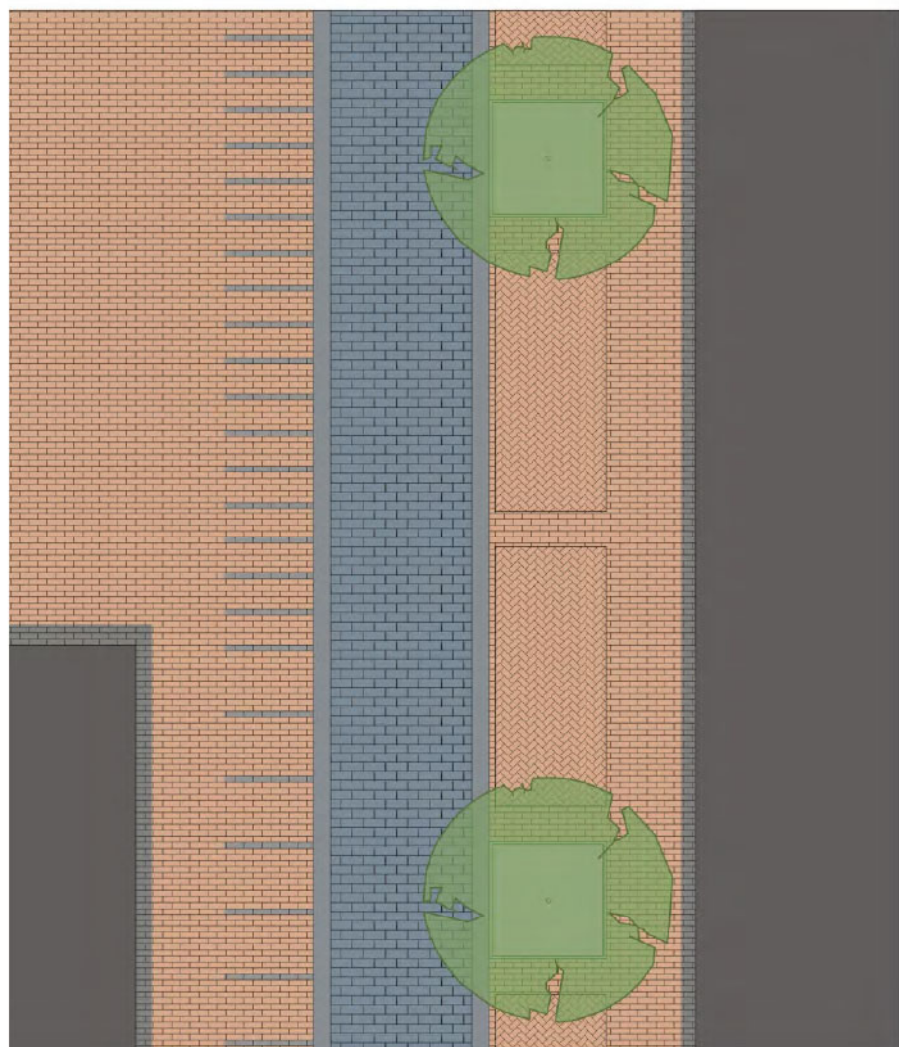
Fietsstroken worden door middel van een eenvoudige belijning gemarkeerd. Ter hoogte van de pleinen wordt de afstand tussen de lijnen kleiner zodat de strook tevens als brede pleinranden worden geaccentueerd.

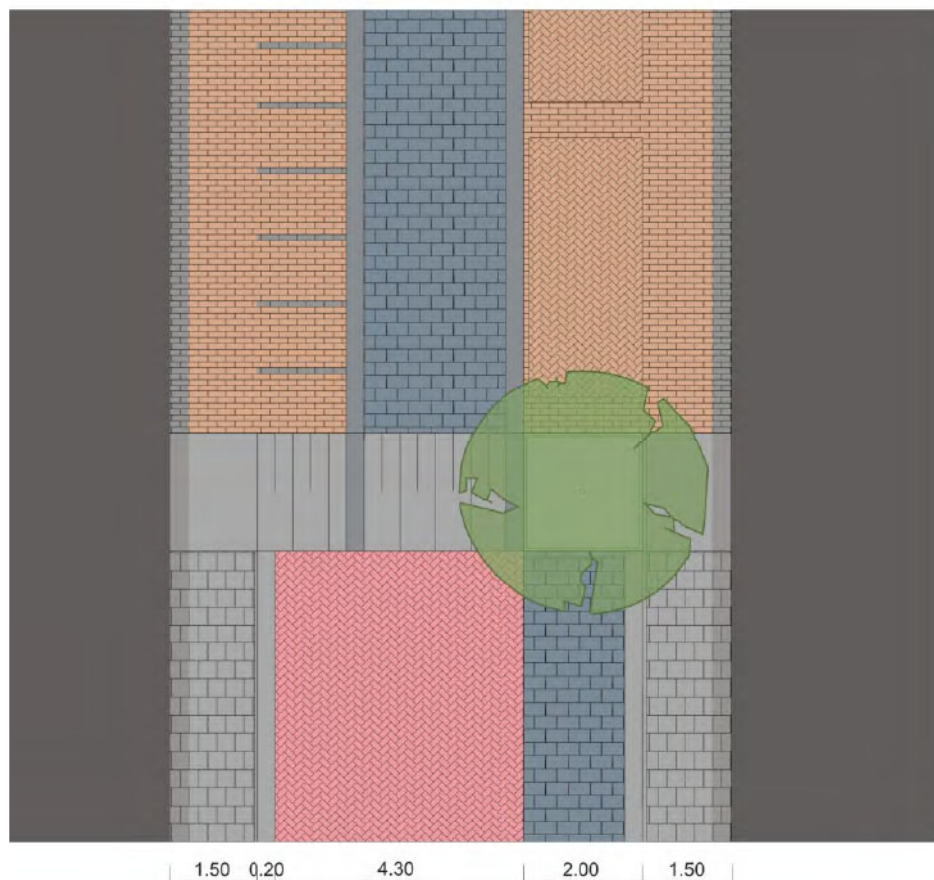
Materiaalgebruik

- 1 Betonstraatstenen
- 2 Betonvlakken
- 3 Kasseien Belgisch porfier
- 4 Straatbaksteen waalformaat - halfsteensverband
- 5 Straatbaksteen waalformaat -elleboogverband

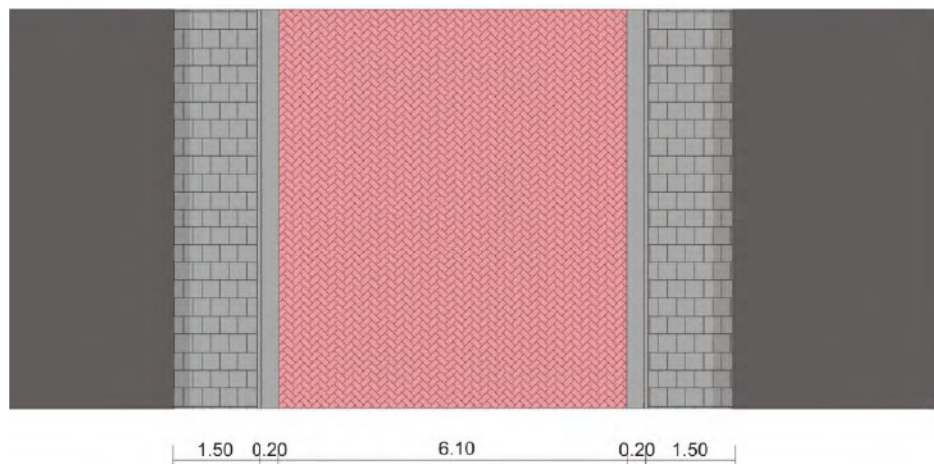
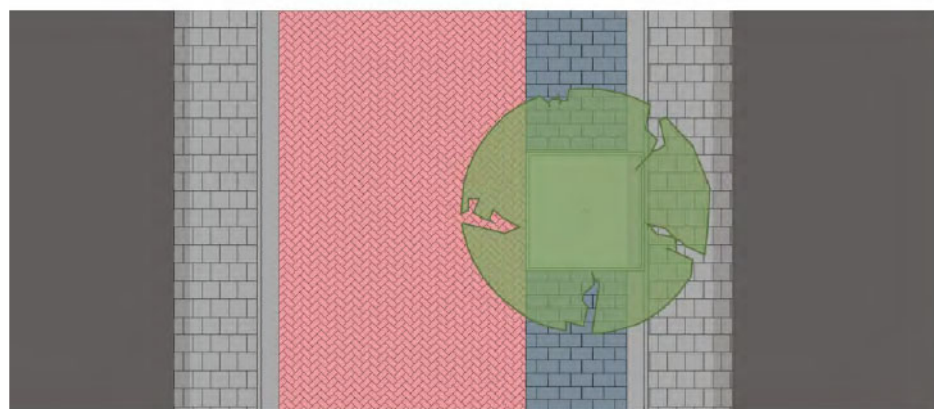
Nieuwe kernstraten

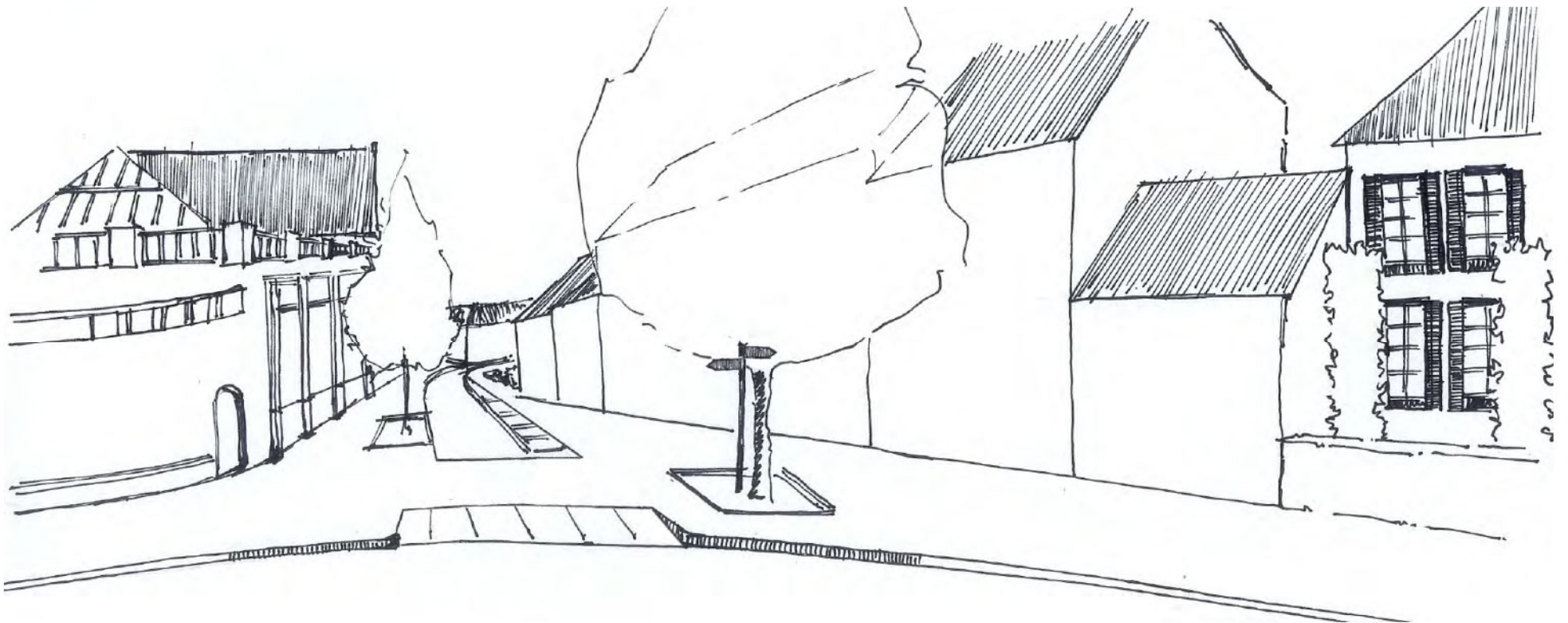

Aansluiting tussen kernstraten en aanloopstraten

Vernieuwing aanloopstraten (optioneel)

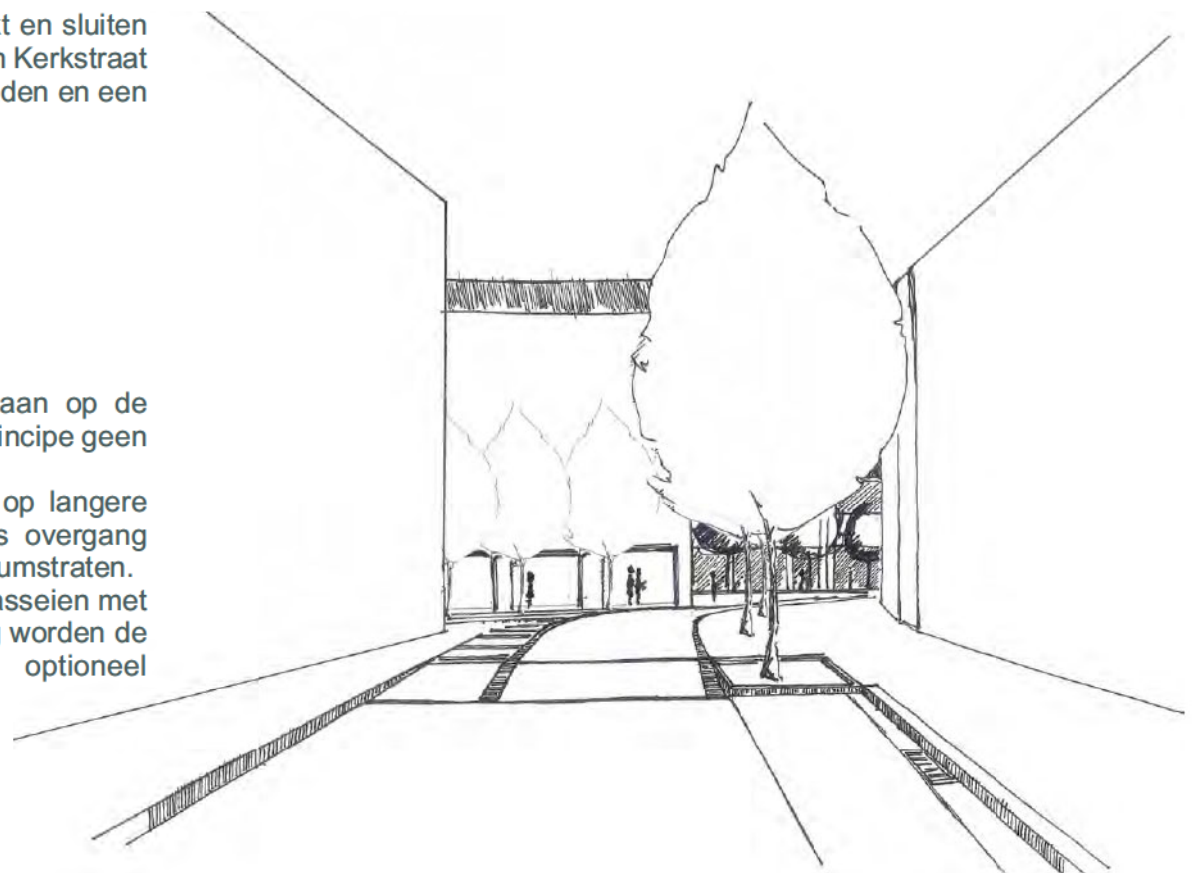
Aansluiting Markt

De roodbruine straatbakstenen lopen door tot op de Markt en sluiten aan op de bestaande gele betontegels. De overgang tussen Kerkstraat en Markt is een verhoogd plateau met doorlopende voetpaden en een hellingrand langs de zijde van de Markt.

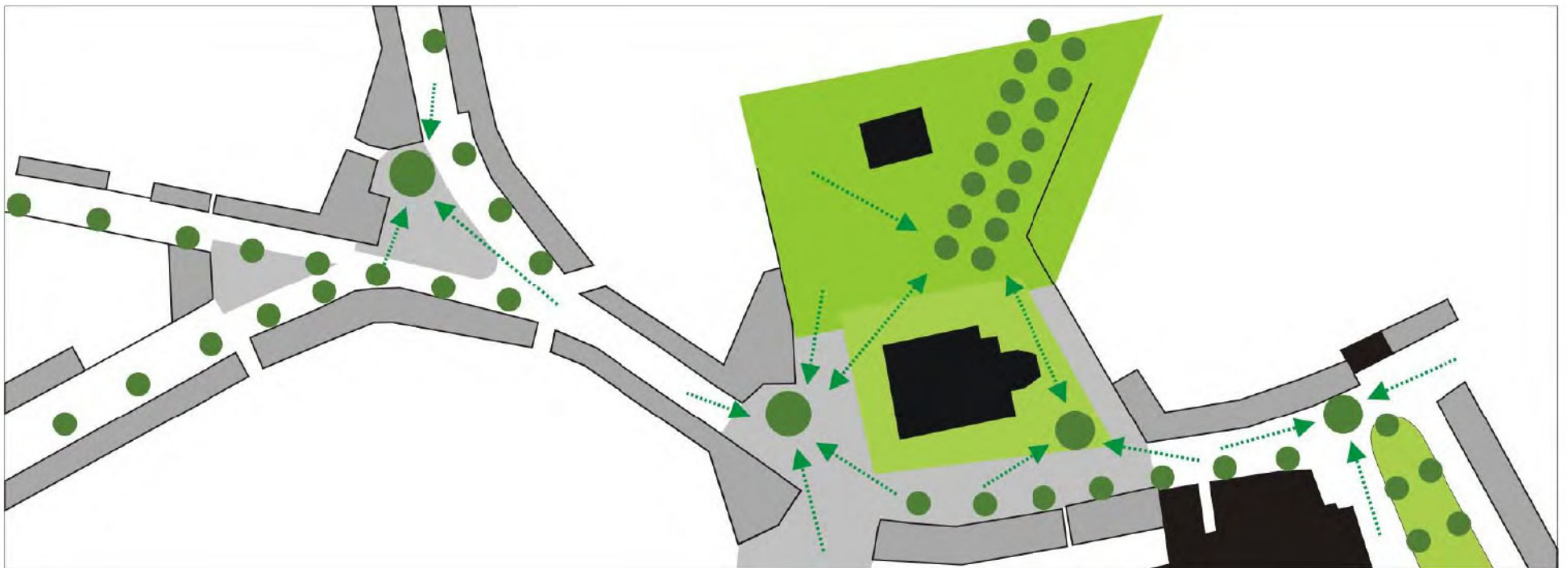
Aansluiting tussen kernstraten en aanloopstraten

Het nieuwe profiel voor de kernstraten sluit naadloos aan op de bestaande profielen van de aanloopstraten zodat hier in principe geen aanpassingen noodzakelijk zijn.

In het schetsontwerp wordt voorgesteld hier (eventueel op langere termijn) toch enkele gerichte aanpassingen te doen als overgang tussen de volledig heringerichte kern en de rest van de centrumstraten. Langs de rijbaan wordt een parkeerstrook aangelegd in kasseien met een ruwer oppervlak, afgewisseld met bomen. Waar nodig worden de brede voetpaden hersteld. Deze aanpassingen zijn optioneel opgenomen in de raming.

Groenconcept

Straatbomen als begeleiders

De hoofdzakelijk noordelijk gelegen groenstructuur van bossen en imposante dreven wordt aangevuld met straatbomen langs beide uiteinden van de kern en langs de zuidzijde van de Kerkstraat. De groenstructuur speelt hierdoor enerzijds in op de samenhang en anderzijds op het karakter en de identiteit van de verschillende deelruimtes op zich. In de aanloopstraten is de afstand tussen de bomen groter en begeleiden ze de routes naar de kern.

Grafvelden voormalig kerkhof basis voor groene kerktuin

Door de gevel tot gevelverharding in roodbruine straatbaksteen wordt de ruimte van het kerkplein opnieuw duidelijk gedefinieerd als één plein. Dit wordt nog versterkt door de tekening van de voormalige grafvelden te gebruiken voor het ontwerp van een multifunctionele kerktuin met alle ingrediënten van een hedendaags publieke ruimte; groene heestermassieven, donkergrijze betonnen zitranden, gras(lig)veldjes, wandelpaden, .. Bovendien kunnen de bestaande bomen probleemloos worden ingepast.

*Referentiebeelden Heist-op-den-Berg
(bron Publieke Ruimte, een andere aanpak)*

Groen kerkplein schakel binnen het concept 'Groene vinger'

Door de uitbreidingen van het gemeentepark en de uitwerking van een groene kerktuin wordt de noordelijke groene vinger nog beter voelbaar tot in de kern. De kerktuin grijpt bovendien in op de noordzijde van de Kerkstraat waardoor deze belangrijke gemeentelijke groenzone nauwelijks nog wordt gescheiden van de oude kloostertuinen. Mogelijk wordt de kloostertuin op termijn via de Mgr. Donchelei ook beter toegankelijk. Op niveau van het dorp vormt de kloostertuin op zijn beurt de missing link tussen het kasteeldomein en het lager gelegen valleigebied ten zuiden van de kern.

Lindebomen als wegwijzers

Lindebomen langs de noordzijde van de Kerkstraat worden net als vroeger op enkele zichtassen geplaatst en voorzien van een wegwijzer naar de lokale gemeentelijke voorzieningen en bezienswaardigheden.

Het zicht op de Lindebomen van de beschermde Kasteeldreef wordt gevrijwaard door op het Kerkplein in de omgeving van de dreef geen nieuwe bomen te plaatsen en enkel te werken met een lage beplanting.

(foto boven) lindeboom op den Tip versterkt de verblijfskwaliteit en verraadt de aanwezigheid van het Guldenpad

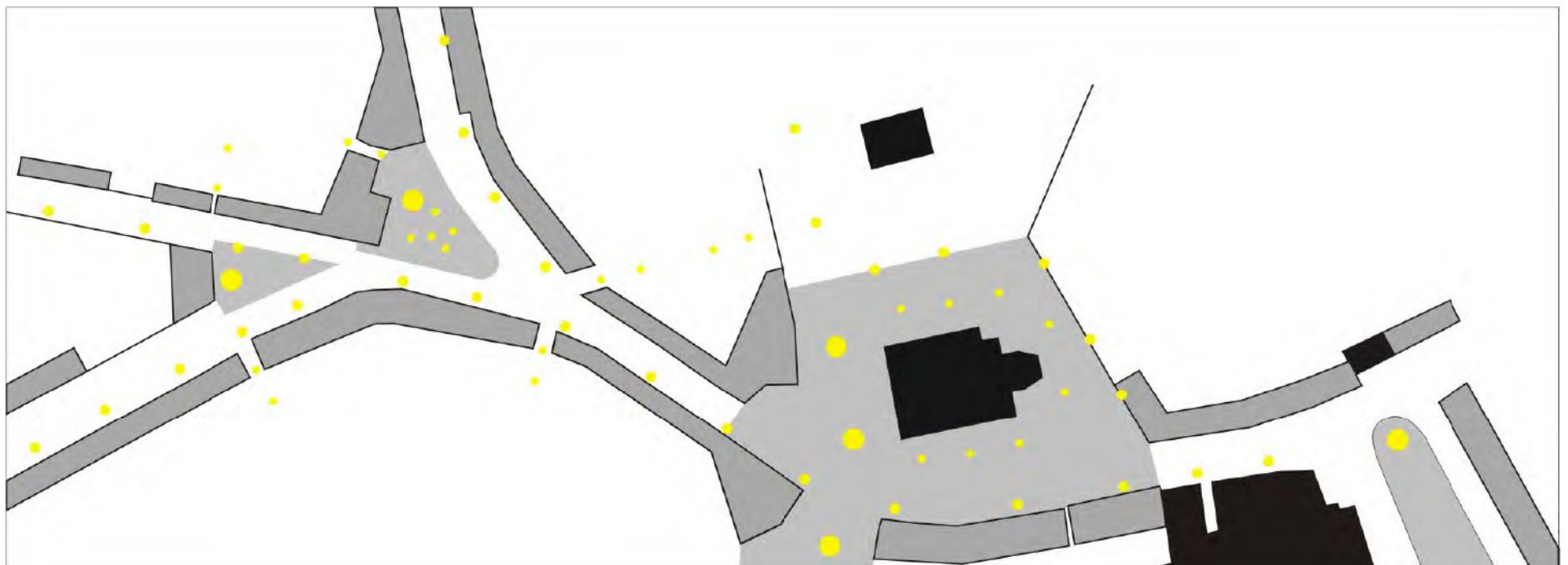
(foto onder) lindeboom en wegwijzer op de aansluiting tussen de Markt en de Kerkstraat.

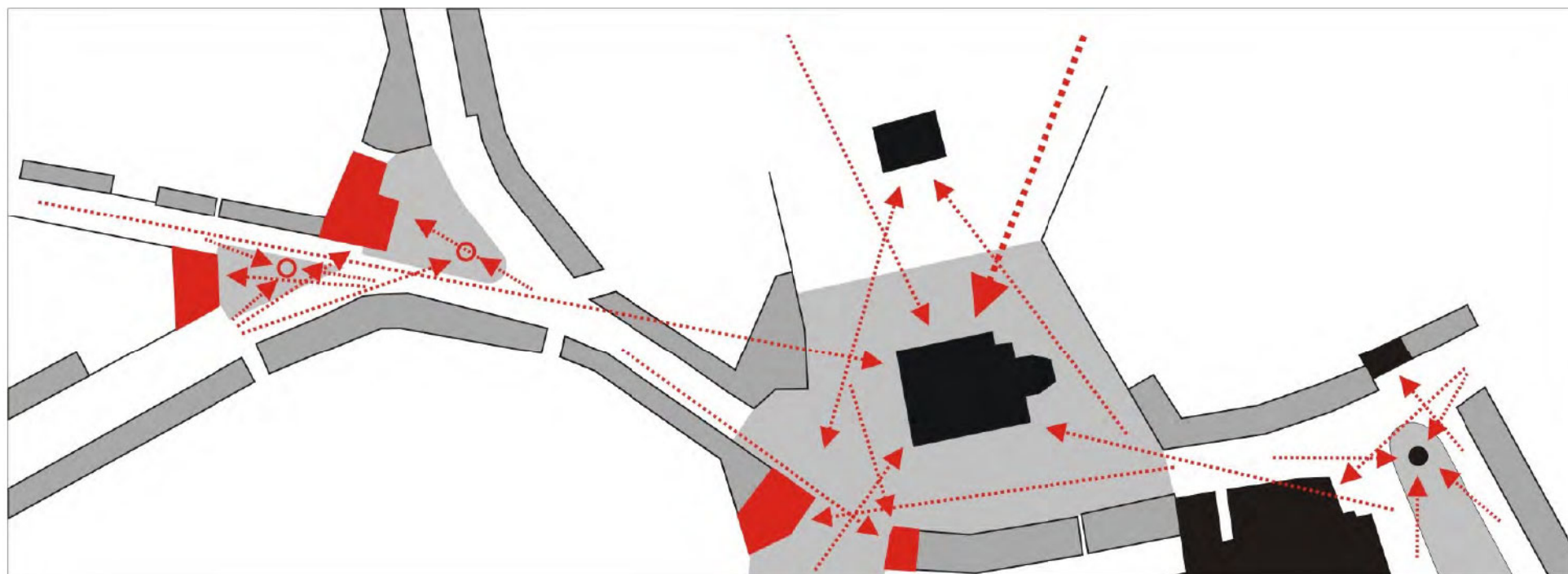
Verlichting

De verlichting wordt zo veel mogelijk langs de rechterzijde van de rijweg geplaatst, in de voorzieningenstrook, tussen de parkeervakken en de bomen. Voor de aanloopstraten werden ze optioneel opgenomen in de raming.

Op de pleinen wordt aangepaste pleinverlichting voorzien. In de aantakende stegen worden dezelfde armaturen toegepast als in de overige straten, weliswaar met een lagere intensiteit.

Markante gebouwen, bakens en zichtlijnen

Kaak als knoop van zichtlijnen

Bij het binnenrijden van Vorselaar is de kaak één van de belangrijkste herkenningspunten voor de historische kern. Het doorgaand verkeer wordt vanaf dit punt omgeleid via de Markt, waar vooral de kloostergebouwen het beeld van de Markt bepalen. Belangrijk is dat bij het verkeerstechnisch ontwerp van de aansluiting tussen de Kerkstraat en de Markt de nodige aandacht wordt besteed aan het visueel centraal stellen van de kaak, zowel voor het doorgaand verkeer uit beide richtingen, als voor het lokaal verkeer en langzaam verkeer dat zich vanuit de Kerkstraat naar de Markt begeeft. Daarbij wordt ook de monumentale woning op de kop van de Markt geïntegreerd in het ontwerp van de aansluiting.

Kerk als centrale baken in de kern

De kerk staat als hoogste gebouw centraal in de kern van Vorselaar. Soms verschijnt ze half verscholen boven de daken van andere gebouwen, soms leidt een zichtlijn ook rechtstreeks naar het gebouw. Zoals de dreef vandaag reeds wandelaars visueel vanaf het kasteel naar de kerk leidt, moet deze baken ook vanuit de bebouwde kern beleefbaar zijn. Onder meer vanuit de Molenstraat wordt het zicht op de kerk veilig gesteld. Op het kerkplein zelf is ze ten volle zichtbaar. Hierdoor krijgt de kerk opnieuw haar centrale rol en wordt de leesbaarheid van de historisch gegroeide ruimte versterkt.

Geflankeerd door de pastorie en het kloostergebouw aan weerszijden van de kerk dragen deze gebouwen bij aan de herkenbaarheid van de historische structuur van de kern.

Bepaalde gebouwen worden geaccentueerd door ze 's avonds aan te lichten. Bovendien wordt het ontwerp van de deelruimten afgestemd op deze waardevolle gebouwen zodat ze visueel ten volle tot hun recht komen.

Kunstwerken en hoogwaardige architectuur geven nieuw elan aan de pleintjes

De integratie van een kunstwerk op deze twee pleintjes moet de samenhang van dit duo van pleintjes extra benadrukken.

De kwaliteit van de gevels is ondermaats en moet in de toekomst geherwaardeerd worden. Nieuwe invullingen op de koppen van beide pleintjes moeten tegelijk fungeren als motor voor het plein, poort voor het verkeer dat via de Kempenlaan de kern binnenrijdt en tegenpool van de Markt aan het andere uiteinde van de Kerkstraat.

Op 't Spieke komt een waardige vervanger voor het dorpswinkeltje van Charel. Belangrijk is dat hier naast de architecturale randvoorwaarden ook eisen worden gesteld aan de (multi)functionele invulling van deze nieuwe baken. Op den Tip ontlast een nieuwe fraaie gevel de voor de bestaande leilindes onmogelijke taak om een zichtpunt te vormen vanuit de Kerkstraat. Aan de hand van bouwvoorschriften kunnen aan beide nieuwe gebouwen zowel functionele als beeldkwaliteitseisen worden gesteld.

Hoeken Mgr. Donchelei afwerken

Op de hoeken van de aansluiting van de Mgr. Donchelei op de Kerkstraat kan de bebouwing de strategische (zicht)locatie niet dragen. Daarom opteren we voor nieuwe bouwvolumes die dit effect versterken. Op deze plekken worden specifieke voorschriften opgelegd op vlak van architecturale invulling.

Op termijn moet ook de achterkantsituatie van het schoolgebouw in de Mgr. Donchelei verdwijnen. Door het terrein van het schoolgebouw te integreren in het totaalontwerp kan ook langs deze zijde van de Kerkstraat een plein worden gecreëerd tot aan de gevel van het schoolgebouw.

Karaktervolle nieuwe woonprojecten langs Cardijnlaan en op straathoeken

Acties naar karaktervolle nieuwe woonprojecten, waarin een hogere dichtheid, en dus het uitwerken van (een) extra bouwla(a)g(en) wordt gestimuleerd (ten opzichte van lager gelegen aangrenzende bouwblokken) situeren zich aan de kruispunten Kerkstraat Mgr. Donchelei, Kempenlaan - Molenstraat en Molenstraat - Guldenpad.

Langs de Cardijnlaan wordt aan de westzijde een nieuwe bebouingswand gecreëerd, met zicht op het gemeentepark. Dit architecturale project zal in eerste instantie een residentiële invulling krijgen, in aansluiting met de gemeenschapsvoorzieningen die er tegenover gelegen zijn. De gebouwen voor deze voorzieningen zullen zich echter niet meer situeren in een 'straat' in de strikte zin van het woord, maar bewust ook naar het park gericht worden. Daarbij worden ze volgens een principe van 'paviljoenen' ingeplant in het gemeentepark, zodat concepten als 'parkschool' en 'parkcrêche' ook concreet vorm krijgen. Tussen de paviljoenen door infiltreert de groene ruimte tot aan de parkwoningen langs de (voormalige) Cardijnlaan.

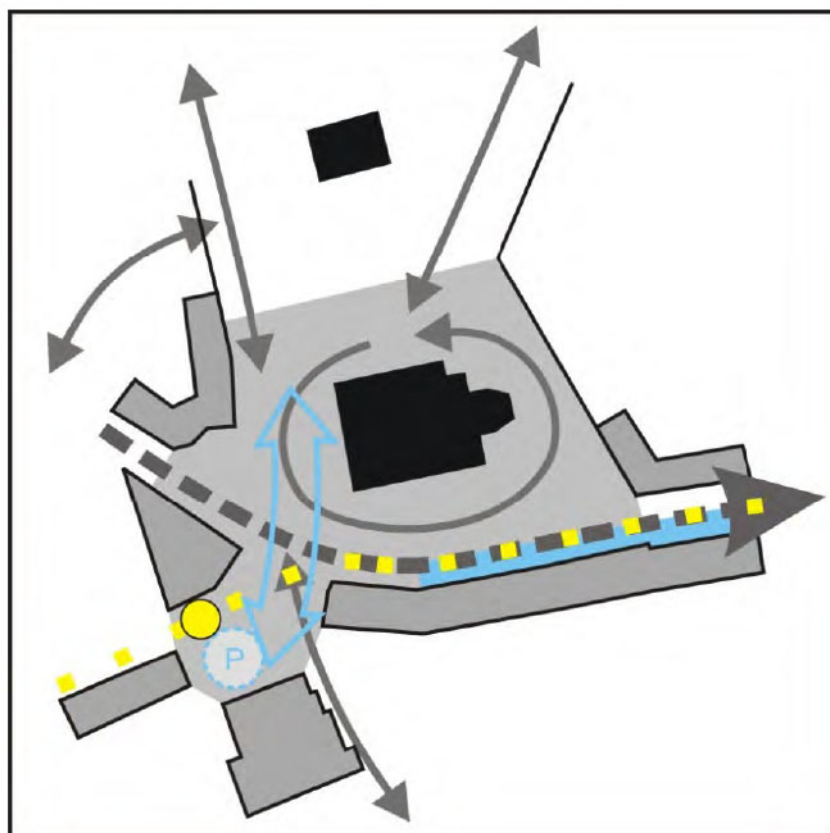
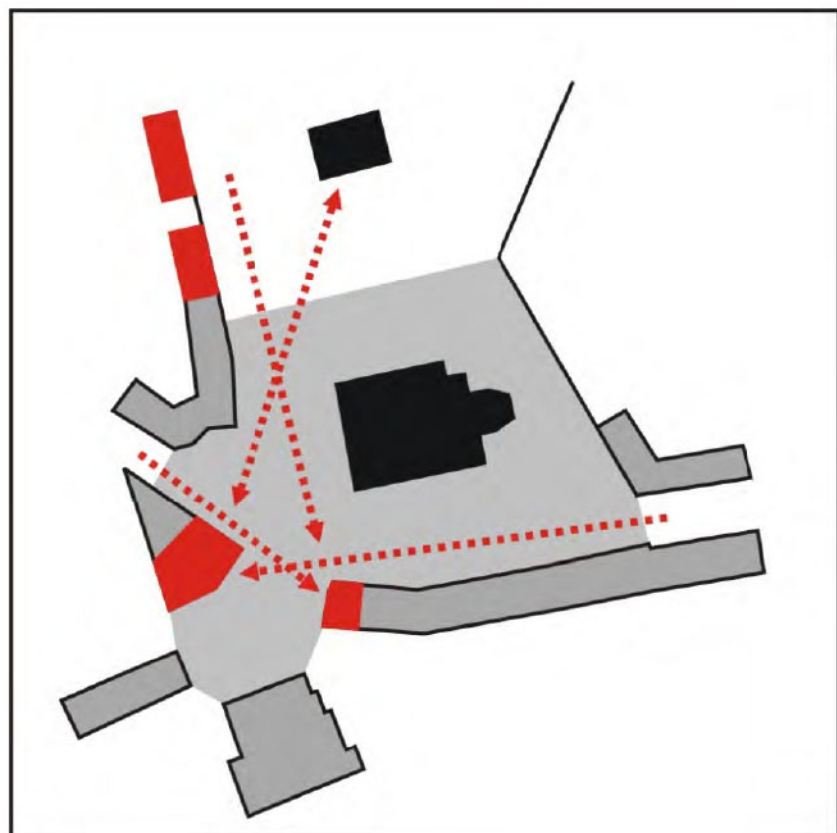
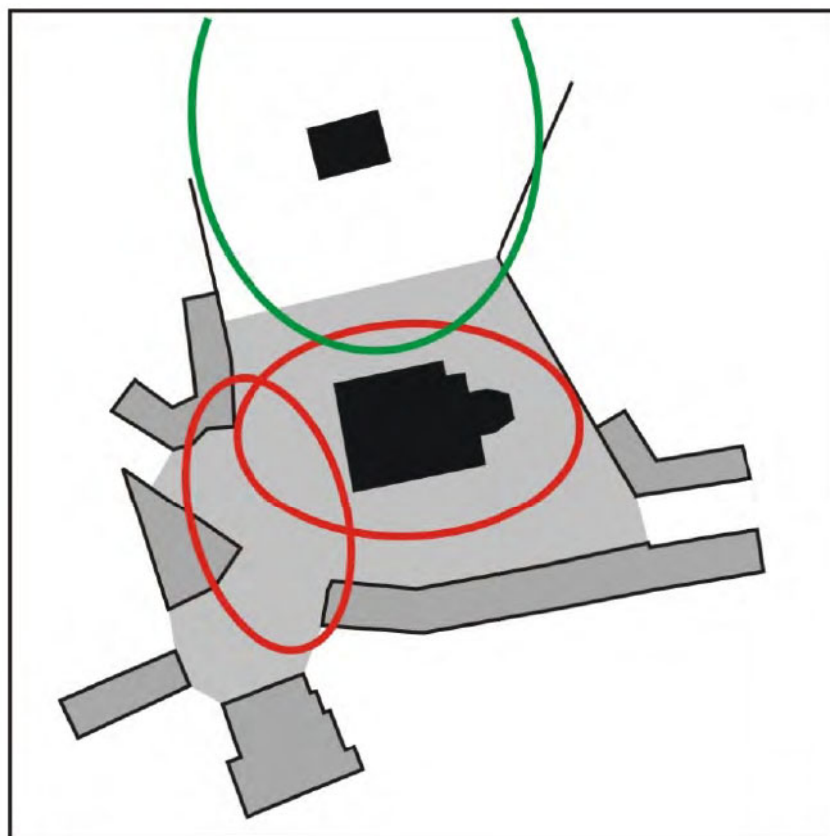
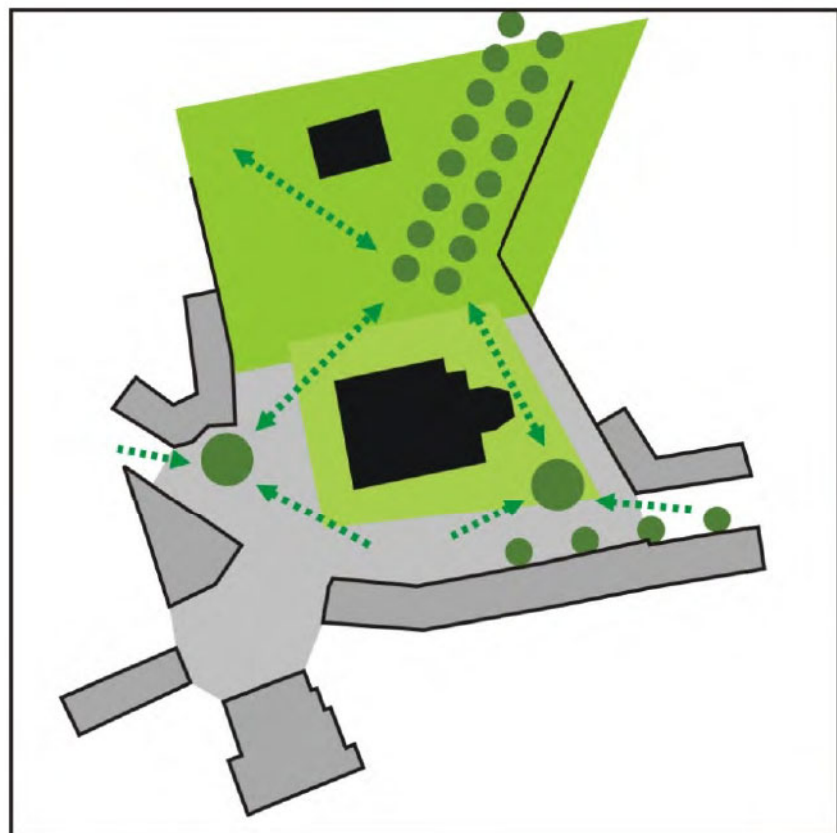
Huidige situatie

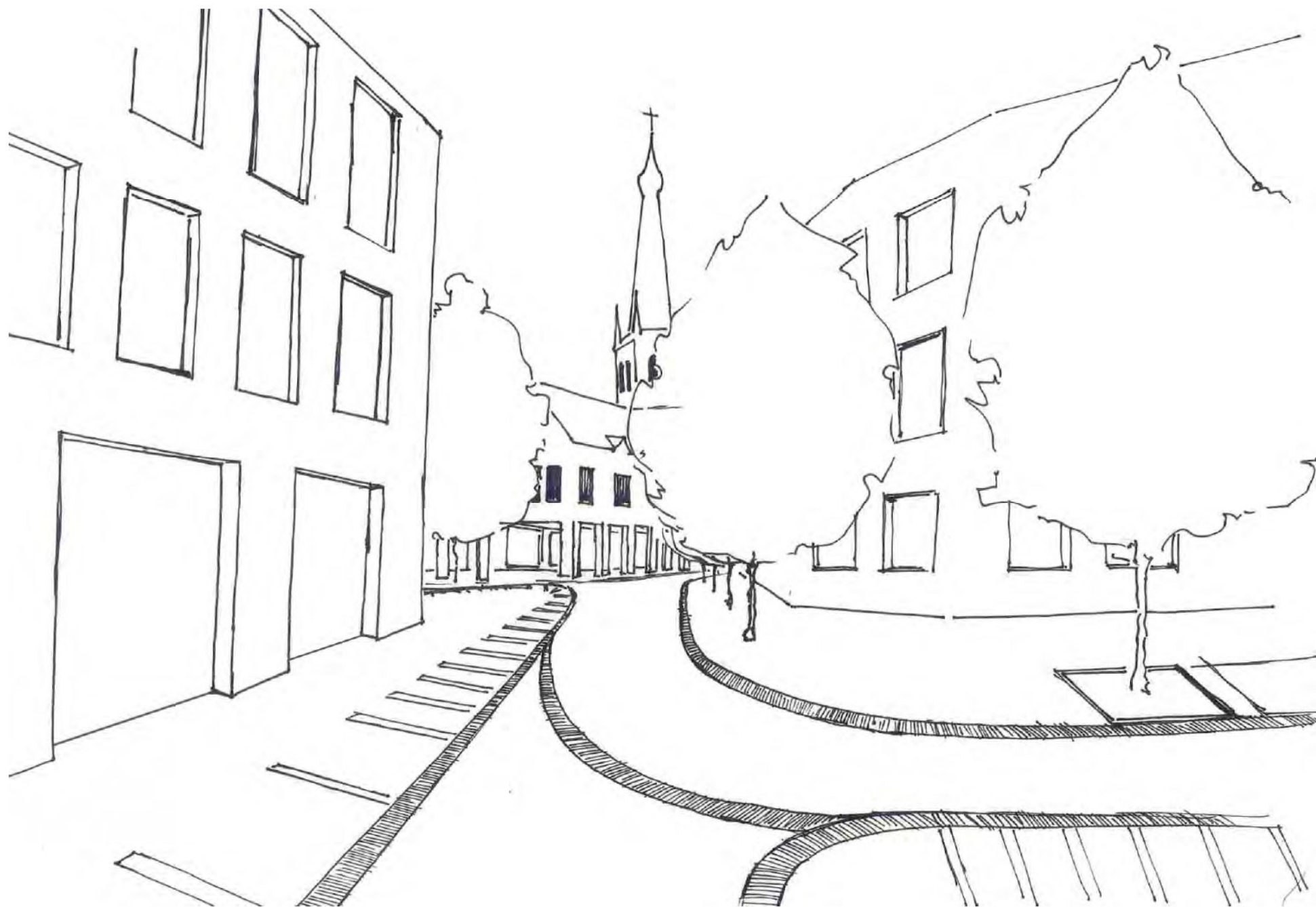
De huidige inrichting van het Kerkplein is het resultaat van enkele belangrijke historische ingepen; de afbraak van het oude gemeentehuis, het verdwijnen van het kerkhof, de tracering van de Cardijnlaan... Voorwaarde voor de bestemmingswijziging die in 70' het verdwijnen van het kerkhof mogelijk moest maken, was dat de ruimte rond de kerk werd aangelegd 'als een echte groene zone'. In één van de brieven aan de beoordelingscommissie lezen we bovendien dat men er van uitging dat daardoor 'het ganse plein rond de kerk, dat in geen geval een autoparking mag zijn, er gelukkig mee verlevendigd zou worden'.

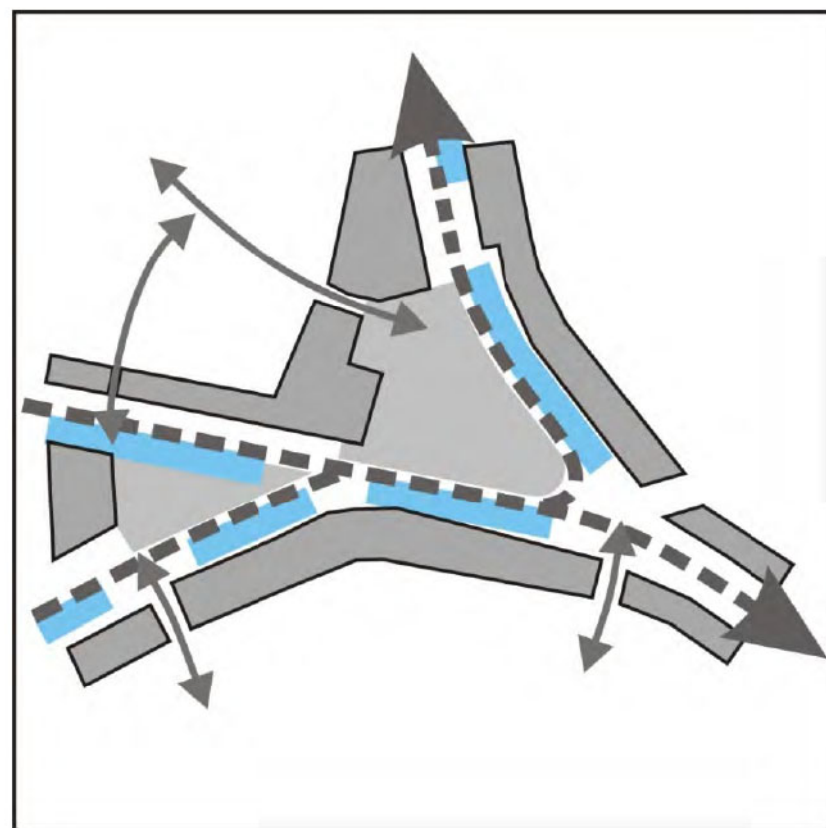
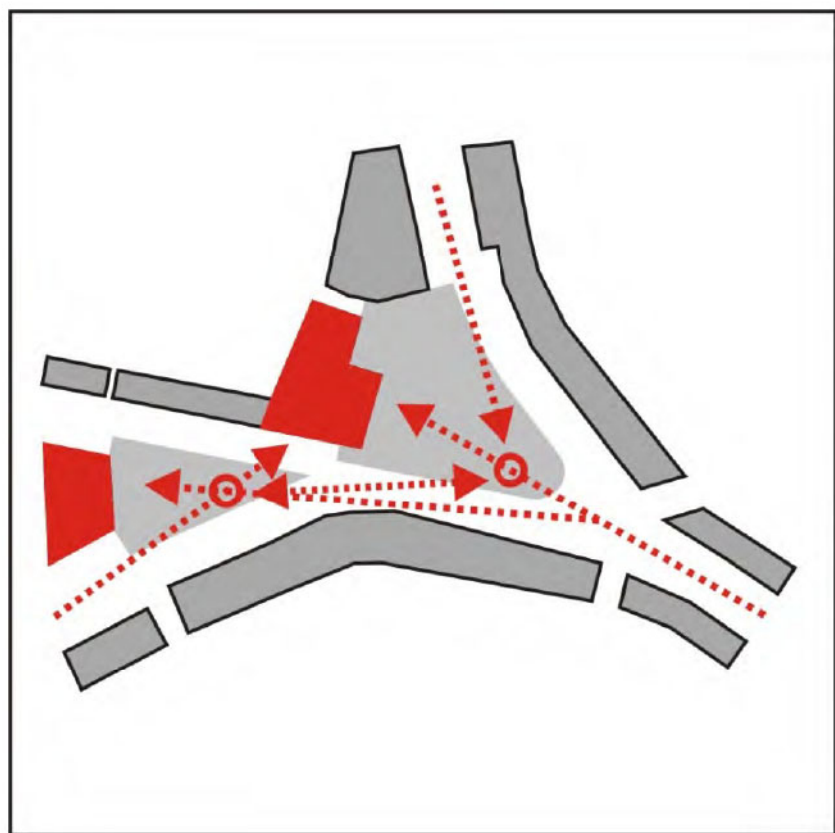
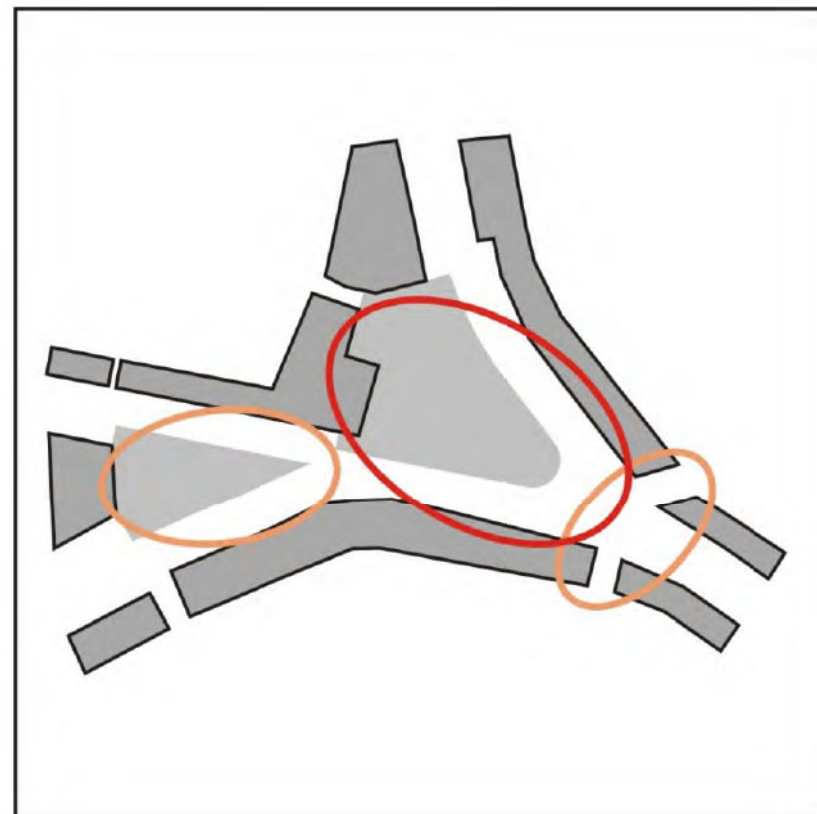
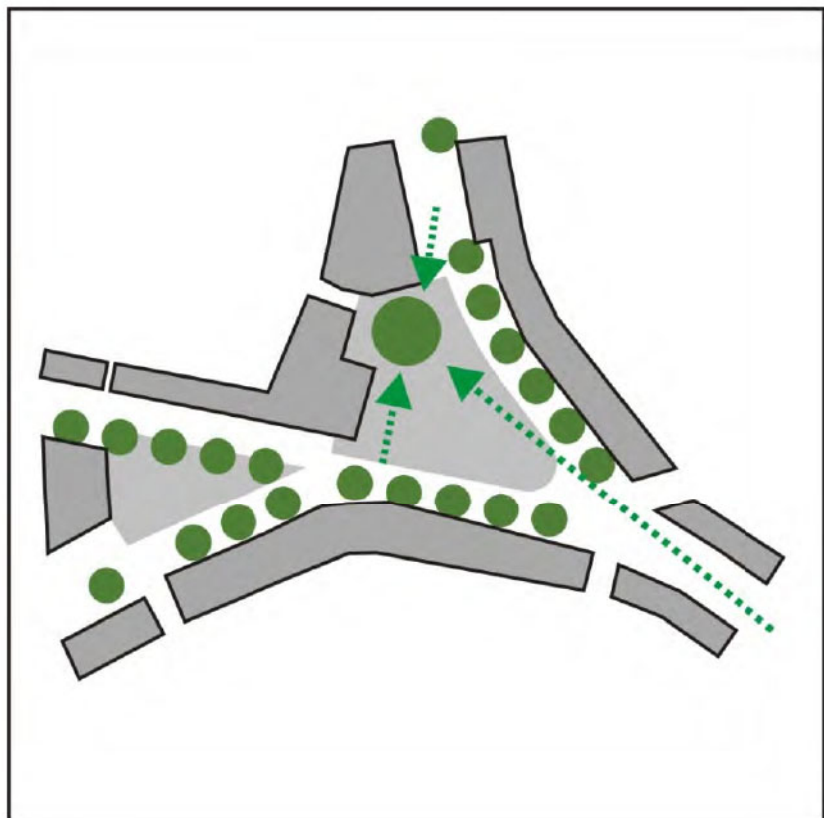
Door de jaren heen ontstond echter de huidige onevenwichtige inrichting. Langs de noord- en oostzijde van de kerk werd een verblijfszone ingericht en werden fietsenrekken geplaatst. Langs de westzijde en langs de Kerkstraat is de inrichting hoofdzakelijk functioneel en verkeerskundig en is de auto dominant. De gevreesde autoparking is vandaag geen doembeeld meer maar realiteit. De groene zone werd gereduceerd tot verkeersregulerende borders en een smalle groenstrook die langs de kerkmuur kleeft.

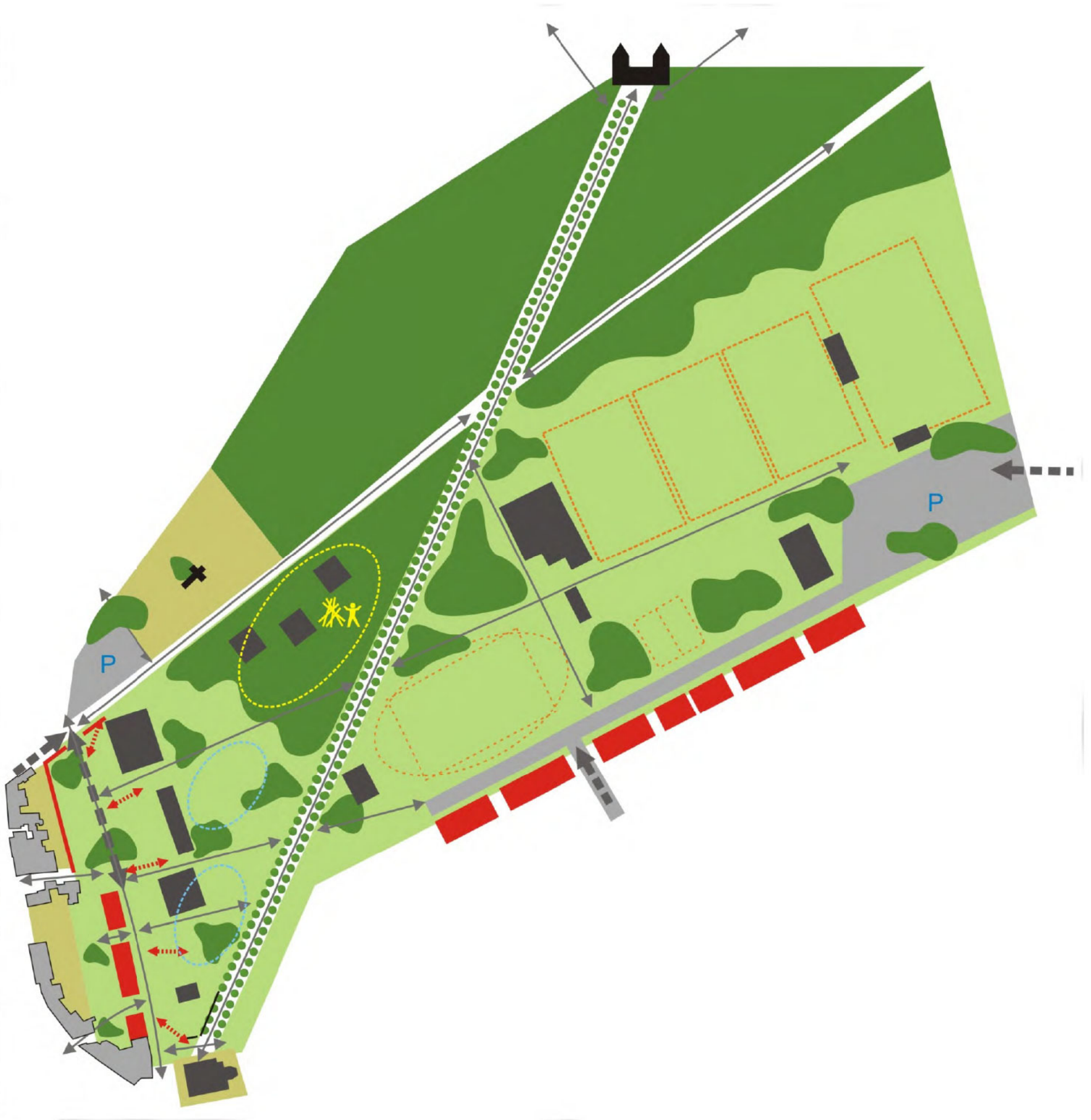
Doelstelling

Het kerkplein zal worden heringericht als een kwalitatieve verblijfsruimte die door haar invulling opnieuw het groene en historische karakter van de plek uitstraalt en opnieuw het gebruik en de levendigheid geeft die ze verdient als knooppunt van zowel visueel- als functioneel-ruimtelijke assen.

Concept

De groene vinger van kasteelbos en park dringt door tot in de kern. Het park wordt als groene sport- en rustruimte en drager van gemeenschapsvoorzieningen een essentieel onderdeel van de kern. Het is de schakel tussen kasteel en kasteelbos in het noorden, en het centrale deel van de bebouwde kern rond de kerktuin. De structuur van het park bestaat uit 2 grote groene lobben die geënt worden op de Kasteeldreef, hoofdontsluiting voor langzaam verkeer vanuit de kern.

Oostelijk parkdeel

De functie van het parkgedeelte ten oosten van de Kasteeldreef wordt verder ondersteund als recreatieve pool met ruime parkeergelegenheid. Het sportcentrum kan door een verderzetting van de gebruikte vormgeving en boomsoorten uit het gemeenschapspark, een geheel vormen met het westelijke deel. Bomengroepen op enkel strategische plaatsen spelen hierin een centrale rol.

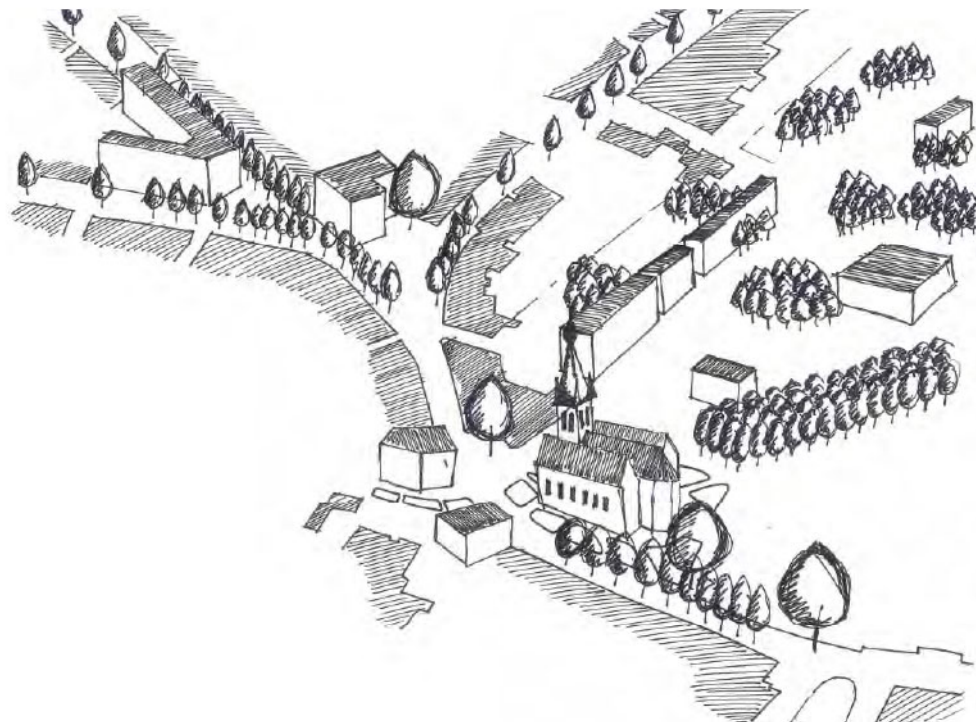
De belangrijke voetgangersader door het sportcentrum zal aansluiten op de circulatie in het gemeentepark en zo opnieuw een doorsteek vormen tussen de parkeerpolen en het centrumgebied.

Westelijk parkdeel

Dit onderdeel van het gemeentepark wordt afgelijnd door de Beukendreef, Kasteeldreef en Cardijnlaan, en heeft een belangrijke waarde als cluster van gemeenschapsvoorzieningen. Hoewel deze functionele invulling verder wordt ondersteund, wordt tegelijk het parkkarakter versterkt door de inplanting van een aantal boomgroepen, als uitwaaiierend kasteelbos.

Lagere school, kinderopvang, cultureel centrum en chirolokalen zullen hier als paviljoenen geïntegreerd worden in het park. De gebouwen die nu als traditionele bouwblokken rechtstreeks aansluiten op de lokale weg, zullen voortaan opgaan in het groen maar eveneens bereikbaar blijven via de Beukendreef. Lokaal verkeer zal tot aan een afhaalzone voor de kinderopvang kunnen circuleren.

Om samenhang te creëren in deze westelijke flank van het park, wordt naar analogie met de oostelijke kant een nieuwe straatwand gecreëerd die een visuele begrenzing vormt. Het groene karakter ervan wordt niet meer begrensd door een brede verharde weg, maar zal tussen de nieuwe gebouwen door infiltreren tot in de bebouwde ruimte, zodat de verruiming van de groene vinger concreet vorm krijgt.

Richtlijnen verlichting

Huidige situatie

Momenteel wordt er voornamelijk gekeken naar de functionaliteit van de verlichting zonder een duidelijke structuur in het soort armatuur. Daarnaast is er voor de meeste situaties gekozen voor hoge masten, met als voordeel dat er minder lichtpunten nodig zijn. Een nadeel is dat door de hoge lichtopbrengst de gezellige dorpse sfeer wordt verminderd.

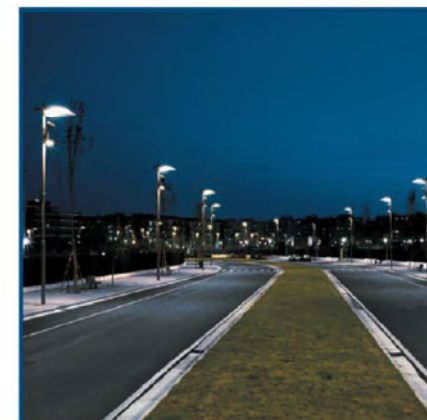
Doelstelling

Doelstellingen voor de (openbare) verlichting in het plangebied zijn:

- gebruik van de openbare ruimte ook 's avonds op verkeers- en sociaal veilige wijze mogelijk maken.
- versterken van het karakter van bijzondere locaties.
- vergroten van de oriëntatiemogelijkheden in het centrum.

Wegen voor doorgaand verkeer

De nadruk ligt op verkeersveiligheid. Het voorstel is om één type armatuur te gebruiken. Waarbij een keuze gemaakt kan worden uit één van de types die nu al worden gebruikt. Een mast met uithouder(s) ligt voor de hand.

Doelbeeld   *wegen voor doorgaand verkeer*
Trefwoorden   *verkeersveiligheid / bebouwde kom karakter*

Kernstraat, aanloopstraten en steegjes

.Om de herkenbaarheid naar de kern te vergroten stellen we voor om voor de toegangswegen naar de kern dezelfde armaturen te gebruiken als die in de kern worden toegepast.

Ook voor de voor Vorselaar typische steegjes die naar het centrum leiden worden voorzien van dezelfde armaturen waarbij gevarieerd kan worden in de intensiteit van het aantal lichtpunten. De nadruk ligt op verblijfskwaliteit en sociale veiligheid (onder meer gezichts- en kleurherkenning). De voorkeur gaat uit naar een paaltopmodel.

In smallere straten kan een wandmodel worden toegepast. In combinatie met bomen kunnen masten met uithouders nodig zijn, mogelijk moet dan een andere lichtpunthoogte worden toegepast. Het ontwerp van de masten en eventuele uithouders is nader te bepalen, maar maakt deel uit van de meubilairfamilie.

Doelbeeld   *kernstraat, aanloopstraten en steegjes*
Trefwoorden   *sociale veiligheid / kleinschalig*

Doelbeeld pleinen
Trefwoorden kleinschalig / gezellig / intiem

Pleinen

Als uitgangspunt worden dezelfde armaturen toegepast als in de verblijfsgebieden. Daarnaast ligt de nadruk niet alleen op verblijfskwaliteit en sociale veiligheid, maar ook op het versterken van het specifieke karakter van elk plein. De combinatie mast-uthouder-armatuur wordt per locatie bepaald en zal deel uitmaken van de meubilairfamilie.

Woongebieden binnen de kern

De nadruk ligt op zowel verkeers- als sociale veiligheid. Voorstel is om één armatuur te gebruiken voor alle woongebieden in het centrum. Een paaltop uitvoering sluit het beste aan bij het dorpse karakter van de woongebieden, gedacht kan worden aan een eenvoudige functionele uitvoering van een kegelvormig armatuur.

Oriëntatiepunten

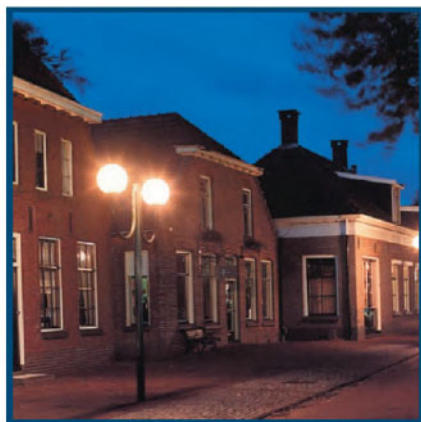
Door het aanlichten van de oriëntatiepunten worden de specifieke kenmerken van elke locatie nog eens extra naar voren gehaald. Het ontwerp en de uitvoering van deze verlichting wordt per locatie bepaald.

Aandachtspunten armaturen

Verblinding voorkomen door bijvoorbeeld gebruik van opale lichtkap. Afdichtingsklasse minimaal IP65 in verband met regenval en schoonspuiten. Armatuur moet in verblijfsgebieden zonodig kunnen worden voorzien van standaard interne afscherming zoals lamellen.

Aandachtspunten masten

Bij gebruik van stalen conische masten een naadloze uitvoering gebruiken. Bij gebruik van houten masten is een behandeling met houtolie aan te bevelen.

Doelbeeld woongebieden binnen de kern
Trefwoorden sociale veiligheid / verkeersveiligheid

Richtlijnen zitmeubilair Huidige situatie

Meerdere types banken zijn toegepast in het centrum. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende zones en de functie van de bank en haar omgeving.

Doelstelling

Speciaal voor Vorselaar zullen zitelementen worden ontworpen die hun toepassing vinden door het gehele centrum. De zitelementen zullen er in verschillende uitvoeringen zijn om optimaal de functie van de des betreffende locatie te ondersteunen.

Op de 'verblijfsplekken' wordt gedacht aan een meer intieme opstelling van de zitelementen.

Op de 'toevallige ontmoetingsplekken' zijn de banken eenvoudig en functioneel.

Ook op 'rustplekken' waar men heen gaat om van de natuur of van de rust te genieten zullen de zitelementen hierop inspelen.

Richtlijnen afvalbakken Huidige situatie

Er worden verschillende typen afvalbakken toegepast met een gelijk volume (ca. 50 liter).

Richtlijnen 'klein afval'

Om de huidige wijzen van afvalinzameling te handhaven zal het principe en het volume

gelijk blijven. Eén model toepassen in het hele centrum, inhoud overeenkomstig met de huidige bakken. Binnen het op de markt beschikbare gamma zal gezocht worden naar een standaard bak die past binnen de meubilairfamilie.

Richtlijnen palen Huidige situatie

Er worden meerdere soorten en maten palen toegepast zowel voor anti parkeerpalen als voor het leiden van het verkeer.

Richtlijnen palen

Eén model toepassen, voorstel is om een eenvoudige paal toe te passen, diameter ± 120 mm, lengte ± 70 cm. Zowel vaste palen als uitneembare, wegzinkbare of antirampalen dienen in dit model te worden uitgevoerd, echter met aangepast binnenwerk en fundering. De palen dienen qua kleur aan te sluiten bij het overige meubilair. Bij voorkeur dient voor de palen één leverancier te worden gezocht.

Richtlijnen fietsenrekken Huidige situatie

Op het marktplein zijn nieuwe fietsstandaards toegepast van Velopa. In het overige deel van het centrum is geen eenduidig beleid en lijkt het er op dat de ondernemers zelf voorzieningen treffen.

Richtlijnen fietsvoorzieningen

Voorstel is om één model fietsbeugel toe te passen, een model dat aansluit bij de omgeving en familie van meubilair.

Richtlijnen bewegwijzering Huidige situatie

Er is onderscheid te maken tussen nationale bewegwijzering, lokale bewegwijzering met voorzieningen die je doorgaans in een dorp of stad kan verwachten en de meer reclameachtige uitingen van individuele ondernemers. Voor de eerste twee is gebruik gemaakt van standaard bewegwijzering maar werd geen eenduidige lay-out gehanteerd.

Richtlijnen bewegwijzering

Het landelijke bewegwijzeringsysteem blijft onveranderd gehanteerd. Voor de bewegwijzering van lokale instanties en voorzieningen wordt één type bord en één standaard lettertype gebruikt. Het model is nader te bepalen.

De bewegwijzering zal zowel in het centrum als aan de randen een belangrijke functie krijgen om de gebruiker te informeren over de aanwezige bezienswaardigheden en trekkers van het dorp. Daarnaast heeft de bewegwijzering de functie om de eenheid in het dorp te vergroten door het verband te leggen tussen de verschillende deelgebieden. Waar mogelijk wordt de bewegwijzering gekoppeld aan de locaties van de solitaire lindebomen die in het ontwerp voorzien zijn. De reclame bewegwijzering heeft een ondergeschikt functie en zal moeten voldoen aan nader te bepalen voorwaarden.

Richtlijnen boomroosters

Indien boomroosters wenselijk zijn, wordt één model toegepast in het hele centrum, eventueel in verschillende afmetingen, nader te bepalen.

Richtlijnen plantenpotten Huidige situatie

Terplaatse van de kerk is een aantal bloembakken toegepast. Deze zijn qua vormgeving verouderd.

Richtlijnen bloempotten

De bloempotten kunnen eventueel bijdragen aan het vergroten van het verblijfskarakter op de pleinen rond de kerk en de verbinding te versterken tussen het gemeentepark en het centrum. Indien bloempotten wenselijk zijn, wordt één model toegepast in het hele centrum.

